

ROMA MACĂRĂRĚ Pablo jóaripũ

Ăñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo, Jesucristore padecotegũ, cũũyere wededutigũ beserigũ niiã. Cũũ yũũre Cõãmacũ netõnére quetire wededutigũ boorígũ niwĩ.

² Profetamenapũra “netõnére quetire ticogũda” jĩ wedesũguetoarigũ niwĩ. Tee maquẽrẽ marĩ buea Cõãmacũye queti jóaripũrũ.

³ Tee queti Cõãmacũ macũye maquẽrẽ wedea. Cũũ marĩ tiiróbiro biigũ, õpũ David pãrãmi niinũnũsegũ niyigũ.

⁴ Ñaňarẽ tiihéũ niyigũ. Cũũ diari siro, Cõãmacũ cũũrẽ masõyigũ. Teero cũũ masõriguemena Cõãmacũ basocãre “yũũ macũ niĩ” jĩriguere tutuaremena ãñoýigũ. Cũũ macũ marĩ Õpũ Jesucristo niĩ.

⁵ Jesús yũũre ãñurẽ ticorigũ niwĩ. Yũũre cũũyere wededutigũ besewi. Niipetiropũ basocã Jesurẽ padeoãro jĩgũ, cũũ dutirẽre tiãro jĩgũ, yũũ cũũye quetire wedebatea. Niipetira Jesurẽ maĩãrõ cúãcã jĩgũ, wedebatea.

⁶ Cõãmacũ múãcãrẽ boorígũ niwĩ Jesucristomena niiãdarare.

⁷ Múã Cõãmacũ maĩrãrã niiã. Múãrẽ beserigũ niwĩ cũũ põna niiãdarare. Teero tiigũ, yũũ niipetira múã Roma macãrãrẽ ãñudutia.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecãtiri tiãro.

Pablo Romapɯ wáadɯgamirigue

⁸ Ateré múārē wedesɯguea: Niipetiro macārãpɯ múã Jesuré padeorére wedesecua. Teeré tɯogú, Jesucristo wãmemena Cõãmacūrē ɯsenire ticoa.

⁹ Cõãmacūrē maĩrémena padecotea. Teero tiigú, cũ macũye netõnére quetire wedebatea. Cũ masĩqui: Yɯ cũmena wedeserecõrõ múãye maquērē sãibosárucua.

¹⁰ Teero biiri ateré cũrē sãĩrucújãã: “Cõãmacũ, mɯ boorí, yɯ Romapɯ wáagɯda; too macārã mɯrē padeoräre ñadɯgamiga”, jĩ sãĩmiã. Yoajõã yɯ múã pɯtopɯ wáadɯgamiriro.

¹¹ Múārē nemorõ wãcũtutare bayiró boosãjĩgũ, Espíritu Santo yɯre masĩré tiorémena múārē tiípudɯgaga. Teeré tiigú, toopüre wáadɯgamiga.

¹² Marĩ cãmerĩ tiípudacu. Múã yɯ Jesuré padeorére ñarã, nemorõ padeó, wãcũtutuaadacu. Yɯcã múã padeorére ñagũ, teerora wãcũtutuagɯdacu.

¹³ Yãa wederabiro niirã, múārē ateré masĩrĩ boogá: Sícãrĩ mee múã pɯtopɯ “wáagɯda” jĩmiã. Dee tii wáamasĩña maniã ména. Aperopú macārã judíoa niihërãrē yɯ Jesuré padeoré boosãrirobirora múãcãrē Jesuré padeoré boosãgũ wedegɯ wáadɯgamiga.

¹⁴ Cõãmacũ cũye quetire niipetirare yɯre wededutiwi. Griegoaye wedeserare, griegoaye wedesemasĩhërãcãrē wededutiwi. Masĩrãrē, masĩhërãcãrē wededutiwi.

¹⁵ Tee tiigú, múã Romapɯ niirãrē Cõãmacũ netõnére queti cũĩriguere bayiró wededɯgaga.

Netõnére queti tutuare сѣоа

16 YHH Cõãmacũ netõnére quetire boboró manirõ wedea, tee queti tutuare c̃uorí ññagũ. Cõãmacũ ni-petirare tee quetire padeoráre netõnéqui. Judíoare netõnéqui; judíoa niñhêrãcãrê teorora netõnéqui.

17 Tee quetimensa marĩ ateré masĩã: Cõãmacũ Jesuré padeoráre “ãñurãrã niĩya” jĩ ññaqui. Jesuré padeorá díçare teero ññaqui. Teero padeoráre Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanowũ:

Cõãmacũ cũrê padeogúnorê “ãñugãrã niĩ” jĩ ññaqui;

cũrê catiré petihére ticogũdaqui,*
jĩ jóanowũ.

Niipetira wapa c̃uóya

18 Marĩ masĩã: Cõãmacũ cũrê netõncãrãrê, teero biiri ññañaré tiirãre ññañarõ tiiquí. Cũã ññañaré tiirémensa ãpêrã diamacũ maquêrê masĩrĩ tiirícua. Cũã teero tiiré wapa Cõãmacũ ãmũãsep̃menarã cũã bayiró cúarere marĩrê ãñogũ tiiquí.

19 Cũã Cõãmacũye maquê síquêrê masĩmicua. Cũũ basiro teeré ãñurõ masĩrĩ tiirígũ niimiwĩ.

20 Cõãmacũ atibúreco maquê tiiríguere ññarã, cũrê ññaripacara, “niiquí” jĩmasĩnoã. Cũũ ti-iríguemensa cũũ tutuare c̃uonetõjõãre baucú. Teero tiirã, deero jĩmasĩricua; wapa c̃uojãcua.

21 Cũã “cũũjã teero biigúno niiquí” jĩ masĩpacara, cũrê quioníremensa ññariyira. Síçãrĩno cũrê ãsenire ticoriyira. “Cũũjã teero biigúno niiquí” jĩrõno tiirã, queoró wáari tiihérepere wãcũyira. Jõõpemensa nemorõ ññañarõ wãcũãmajãyira.

* 1:17 Habacuc 2.4.

22 Cúã “masĩnetõjõãã” jĩrã niipacara, tũomasĩhẽrã wáayira.

23 Cõãmacũ catirucugũre asibatére cũogúpere booríyira. Cũúpere booróno tiirá, basocá cúã weerirapere padeoyíra. Basocá bóadiaadara queorére, minipõná queorére, wáicũra queorére, pĩnoã queorére wee, padeoyíra.

24 Cúã teero tiiré wapa Cõãmacũ cúã booró tiidugárenorẽ tiijããrõ jĩgũ, cõãjõãrigũ niĩwĩ. Teero tiirá, ñeeapera, cúã basirora basocá tiinõña manirénorẽ tiicãmésãjãyira.

25 Cõãmacũye queti diamacú niirépere booríyira. Jĩditorepere booyíra. Niipetire tiirígupere súubusepeoriyira. Cũúpere súubusepeorono tiirá, cúã tiirígupere súubusepeoyira. Marĩrẽ Cõãmacũrẽ usenipeorucujãrõ booa. Teerora tiiró booa.

26 Teero tiigũ, Cõãmacũ cúã bayiró ugaripéarere tiijããrõ jĩgũ, cúãrẽ cõãjõãyigũ. Numiãpũra ãmũãmena dícu ñeeaperenorẽ duujã, cúã basiro numiã sesaro ñañaaré tiiyíra.

27 Teerora ãmũãcã numiãmena dícu ñeeaperenorẽ duujã, ãpẽrã ãmũã sesaro bayiró ñeeapedugayira. Ëmũã basirora ãpẽrã ãmũãmena ñeeape, boboro wáari tiirére tiiyíra. Teero tiirá, cúã ñañaaré tiiré wapa cúãye õpũũrĩpure, teero biiri cúã wãcũrépure ñañaarõ wáari tiiyíra.

28 “Marĩ Cõãmacũrẽ wãcũre wapamaniã”, jĩyira. Teero tiigũ, Cõãmacũpe cúã basiro wãcũrére “wapamaníre niijããdacu” jĩyigũ. Toorá nemorõ ñañaarõ tiĩãmajãrucuyira sáa.

29 Niipetire ñañaré tiirénorē tiirucújācua. Āpērārē ñañarō netōrī tiiádarere wācūcua. Apeyenó cʉopacára, boonemójācua. Ate niipetire ñañarere tiidugácua. Doecua. Cāmerĩsĩācua. Cāmerĩtuti, cāmerĩquēcua. Tiiditócua. Ñañaré tiidugárere tiirucúcua. Wedepaticua.

30 Āpērārē ñañarō wáari tiidugára, wedesāāmajācua. Cōāmacū doonorā niicua. “Marĩ ʉpʉtĩ macārā niijĩrā, marĩ tiidugárere tiiáda”, jĩ wācūcua. “Marĩ āpērā nemorō niinetōnʉcāā”, jĩ wācūcua. “Biirō biirāno niĩā ũsājā”, jĩcua. Ñañarere tiibúajācua. Cúā pacʉsũmʉārē netōnʉcājācua.

31 Āñurō diamacú wācūricua. Cúā “teerora tiijǎāda” jĩmiāriguere tiirícua. Cúāya wederare maĩrénorē masĩricua. Bóaneō ññaricua.

32 Ateré añurō masĩmicua: Cúānorē cúā teero tiiré wapa Cōāmacū cúārē pecamepʉ cōāgūdaqui. Teeré masĩpacara, ñañarere tiirucújācua. Āpērārē ñañaré tiirĩ ññarā, “añuniā” jĩcua.

2

Cōāmacū diamacúrā wapa tiigúdaqui

1 Múācā basocára niipacara, āpērārē “cúā ñañarā niĩya” jĩ ññabeserijǎña. “Cúā wapa cʉoóya” jĩrā, mʉā basiropēcā wapa cʉoádarara niirā tiiā. Múācā cúā tiiróbirora tiicú. Teero tiirá, Cōāmacūrē deero jĩ netōnʉcāmasĩricu; múācā wapa cʉorára niicu.

2 Ateré marĩ masĩā: Cōāmacūjā ñañaré tiiráre diamacúrā wapa tiigú, diamacúrā tiigú tiiquí.

3 Múā āpērārē “cúā ñañarā niĩya” jĩpacara, cúā tiiróbirora tiijǎā. Teero tiirá, “Cōāmacū ũsāpereja

‘múã ñañarã niiã’ jĩriqui” jĩ wãcũrijãña. “Múãcã ñañarãrã niiã”, jĩgũdaqui.

⁴ Cõamacũ múãrẽ bóaneõ ññagú máata ñañarõ ti-irĩqui ména. Cũũ múãrẽ bóaneõ ññapacari, múã cũũrẽ teero ññajãã. Ateré múã t̃omasĩricu: Cõamacũ múã ñañaré tiirére wãcũpati, wasoáro jĩgũ, ãñugú niijĩgũ, máata ñañarõ tiirĩqui ména.

⁵ Cũũ teero tiipacári, múã ñañaré tiirére wãcũpati, wasodugáricu. Múã jõõpemena ñañarére tiinemósajãjĩrã, Cõamacũrẽ cúarosãrĩ tiirã tiia. Too síro basocáre wapa tiíadari bureco jeari, Cõamacũ bayiró cúagu múãrẽ wapa tiíadarere ãñogũdaqui.

⁶ Basocácõrõ tiirĩguẽp̃are ññaco, wapa tiigũdaqui.

⁷ ãñuré tiirucúranopere cũũ p̃top̃a catiré petihére ticogũdaqui. Cũã Cõamacũmena niirucujãre boocúa. Cõamacũ cúãrẽ “ãñurõ tiíawũ” jĩrẽre t̃odugácu.

⁸ ãp̃erãménapere Cõamacũ bayiró cúagũdaqui. Cũã Cõamacũrẽ netõncãrã, cúã booré dícuẽre tiidugácu. Diamacú maquẽrẽ boohéra, ñañarépere tiinunúsecua.

⁹ Niipetira ñañaré tiirécutirano ñañarõ netõãdacua; teero biiri ñañarõ t̃gueñarucujããdacua. Judíoare teero wáaadacu; judíoa niihẽãcãrẽ teorora wáaadacu.

¹⁰ Niipetira ãñurõ tiirécutirapere Cõamacũ “múã ãñurõ tiíwũ” jĩgũdaqui. Niipetira ññacorop̃a cúãrẽ ãñurõ tiigũdaqui. Cúãrẽ ãñurõ niirecutiri tiigũdaqui. Judíoare teero tiigũdaqui; judíoa niihẽãcãrẽ teorora tiigũdaqui.

¹¹ Cõamacũ sicadita macãrãrẽ “múã dícu ãñurã niiã” jĩriqui; niipetire dita macãrãrẽ sícãrĩbíro

ĩñaqui.

12 Niipetirare Moisére dutiré cũüriguere c̣orípacari, cúã ñañaré tiiréc̣utire wapa pecamep̣u wáarora nijãadacu. Tee dutirére c̣orápecãrẽ netõnucãre wapa diamacúrã wapa tiinóãdacua tee dutiré jĩrõbirora.

13 Tee dutirére ṭoréṃena dícu Cõamacũ ññacorop̣ure añurã mee niĩya. Tee dutirébirora tiiri siro niĩãtã, “añurãrã niĩya” jĩgũdaqui Cõamacũ.

14 Judíoa niihērã Moisére dutiré cũüriguere ticonoripacara, cúã basiro añurére tiirã, tee dutirénorēna tiirã tiicúa. Cúã basiro tiiréṃena tee dutirére masĩrã tiiróbiro niĩya, tee dutirére c̣orípacara.

15 Añuré tiiréṃena cúã diamacũ wãcũrére ãñocúa. Tee dutirére masĩrã tiiróbiro niicua. Añurõ yeeripũnac̣utira niicua. Teero tiirã, añurére tiirãrã “añuniãwũ” jĩmasĩcua; ñañarére tiirãrã “ñañaniãwũ” jĩmasĩcua.

16 Teero tiigú, Cõamacũ cũũ basocãre wapa tiĩadari ḅureco jeari, Jesucristore wapa tiidutígũdaqui. Tiiḅureco jeari, Jesucristo niipetira cúã ñañaré wãcũré wapa, teero biiri cúã ãp̣ērã ññaḥērõp̣u tiiríg̣ue wapacãrẽ cúãrẽ wapa tiigũdaqui. Ỵũ Cõamacũ netõnére queti cũüriguere wedegũ, teeré wederucua.

Judíoa, teero biiri Moisére dutiré cũürig̣ue

17 Apetó tiirã, múã judíoa wãcũbocu: “Ûsã judíoa niĩã; Moisére dutiré cũüriguere c̣oã; Cõamacũ ãsã judíoyagura niĩ; teero tiirã, ãsã dícu Cõamacũ p̣õna niĩã”, jĩ wãcũmicu.

18 “Ēsā Cōāmacū boorénorē masīā. Moisére dutiré cūūriguere masīrā niijīrā, ūsā āñuré petire besemasīā”, jīī wācūmicu.

19 “Capeari bauhérare wéewasūguera tiiróbiro judíoa niihērārē buemasījāā. Naītīārōpū niirārē sīāwócora tiiróbiro Moisére dutiré cūūriguere masihērārē wedemasīā”, jīī wācūmicu.

20 “Ēsā Moisére dutiré cūūriguere cūojīrā, diamacú maquērē masīā. Teero tiirā, tuomasīhērārē, sicato buemūōcorare buemasīā”, jīī wācūmicu.

21 Múā “āpērārē buerá niiā” jīīrā, múā basirope buesūguero booa ména. Āpērārē “yaaríjāña” jīī wedepacara, āpērāyére yaajācu.

22 “Múā numosānumiā niihērārē, múā manusūmūā niihērārē ñeaperijāña” jīīpacara, ñeapejācu. Múā āpērā weerirare, cúā padeoráre doopacára, cúā padeoré wiseripū niirére yaajācu.

23 “Ēsā Moisére dutiré cūūriguere cūojīrā, āpērā nemorō niiā”, jīī wācūmicu. Teero wācūpacara, tee dutirére netōnucājācu. Āpērā múā netōnucārī ññajīrā, Cōāmacūpere ññañarō wedesecua.

24 Cōāmacūye queti jóaripūpū múā teero tiirénorē biiro jóanowū: “Múā tiibuyére wapa judíoa niihērāpe Cōāmacūrē ññañarō wedesecua”,* jīī jóanowū.

25 Múā Moisére dutiré cūūriguebirora tiiátā, múā cōnerígu yapa macā caseróre widecōārecā wapacutía. Múā tee dutirére netōnucārā doca, widecōāñoña manirā tiiróbiro putuácu.

26 Apetóre sīcū widecōāñoña manigúpe Moisére dutiré cūūriguere tiiquí. Teeré tiigú, Cōāmacū

* 2:24 Isaías 52.5.

ĩñacoropure widecõãnorigũ tiiróbiro niiqui.

27 Múã judíoa Moisére dutiré cũũriguere cõomíã. Widecõãnorira niipacara, tee dutirére netõncãjãcu. Æpĩ widecõãnoña manigú niipacu, tee dutirére masĩripacu, tee dutiré jĩrõbirora tiiquí. Cũũ teero tiirí, niipetira múã wapa cõorére ãñurõ ãñamasĩjãnoãdacu.

28 “Judíoyũ peti niiã” jĩgũno sotoá maquẽ dícare tiinórigũ mee niiqui. Cũũye õpũũ maquẽ dícare widecõãnorigũ mee niiqui.

29 Judíoyũ peti niigũpe cũũ wãcũrépure Cõãmacũ dutirére useniremena tiiquí. Cũũpe ñañarõ wãcũrére widecõãnorigũ tiiróbiro niiqui. Espiritu Santo marĩ wãcũrére wasorí tiiquí. Tee dutirére tiirémenape marĩ basiro wasomasĩricu. Basocá teero wasonórirare “ãñurãã niiya” jĩripacari, Cõãmacũpe teeré jĩgũdaqui.

3

1 Yũũ teero jĩgũ, “judíoa niiré wapamaniã” jĩgũ mee tiíawũ. Teero biiri “cõnerigũ yapa macã caseróre widecõãrecã wapamaniã” jĩgũ mee tiíawũ.

2 Teero wapacutírucujãã. Ateré wedesugueguda: Cõãmacũ marĩ judíoarena cũũye quetire wedearo jĩgũ, cũũyigũ.

3 Æpẽã judíoa Cõãmacũ dutirére tiidújãmicua. Cõãmacũcã cũũ tiiróbirora cũũ “tiigũda” jĩriguere ¿tiidújãgari?

4 Tiidúriqui. Ateré wãcũrucujãña: Cõãmacũ cũũ jĩrirobirora queoró tiirucúqui. Marĩpe niiã “tiíada”

jĩmiãriguere tiihérapeja. Cũye queti jóaripũpu tee maquẽrẽ biiro jóanowũ:

Mũũ jĩré diamacũrã nijãrõ tiia.

Teero tiirá, mũũrẽ wedesãmasĩña maniã.

Mũũrẽ wedesãpacari, netõncãrucujãgũdacu,*
jĩ jóanowũ.

⁵ Teero tiigú, sícũ ñañarõ wãcũgũno biiro wãcũboqui: “Yũũ ñañaré tiirémene Cõãmacũ añurõ tiirépe nemorõ añurõ baujããdacu sáa”, jĩmiqui. Too síro jĩnemoboqui: “Yũũ teero tiirigue wapa niipacari, Cõãmacũ yũũmena cúagu, ñañarõ tiiquí”, jĩ wãcũboqui.

⁶ Teero mee niiã. Cũũ teero jĩréno diamacũ niiréno niiãtã, Cõãmacũ sícũnorẽ cũũ ñañaré tiiré wapa diamacũ bese, ñañarõ tiimasĩriboqui.

⁷ Æpĩ ñañarõ wãcũgũno jĩnemojãboqui: “Yũũ jĩditoremena Cõãmacũ diamacũ wedeserepere añurõ wedesenoãdacu. Yũũ jĩditoremena añurõ wedesenopacu, ¿deero tiigú Cõãmacũ yũũre yũũ jĩditore wapa ñañarõ tiibógari?” jĩmiqui. Cũũ teero jĩré jĩãmare niiã.

⁸ Cũũ teero jĩréno diamacũ niiréno niiãtã, bi-irope pũtuáboyu: “Marĩ ñañaré tiirí, Cõãmacũ añurõ tiirépe nemorõ masiãdacua. Teero tiirá, añuré wáaaro jĩrã, ñañarépere tiíada”, jĩjãbocu. Æpẽã yũũre, yũũ menamacãrãrẽ merẽã wãcũãrõ jĩrã, “Pablo teeré buequi” jĩditocua. Cũã teero jĩditore wapa Cõãmacũ cũãrẽ diamacũrã wapa tiigú, ñañarõ tiigúdaqui.

Niipetira wapa cꞄoóya

* 3:4 Salmo 51.4.

9 Too docare ¿deero putuánoãdari sáa? ¿Cõãmacũ ññacoropure marĩ judíoa ãpẽrã nemorõ ãñurã niinetõñcãĩ? Niiria. Niipetira judíoa, judíoa niihẽrã Cõãmacũrẽ netõñcãrã niijĩrã, sícãrĩbĩro wapa cõorá dícu niĩã. Múãrẽ teeréna wedetoawũ.

10 Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũru jóanoã:

Sícũno ãñurẽ tiigú manĩ.

11 Sícũno Cõãmacũye maquẽrẽ tũomasĩgũ manĩ.

Sícũno Cõãmacũrẽ masĩdũgarii; cũũrẽ wãcũnũnũsedũgarii.

12 Niipetira Cõãmacũyere duujã, posapetijõãya.

Niipetira ññañaré tiĩya.

Sícũno ãpẽrãrẽ ãñurõ tiigũno manĩ.†

13 Cũã wedesere masãcope tusuri coperu ãniwiõnecoro tiiróbiro niĩã.

Tee ãniwiõnecore tiiróbiro basocá ññañaré wedeseya.

Jĩĩditorucuya.‡

Ãñaã ẽseropũ nima cõorá tiiróbiro bayiró pũnirõ wedeseya.§

14 ãpẽrãrẽ doajãya; bayiró tutiĩya.*

15 Cũã basocáre sãdũgára, boyeromena sãrã wáaaya.

16 Cũã wáaro basocáre ññañarõ peti tiĩya.

Cũãyere ññañopetĩjã, bóaneõrã putuári tiĩya.

17 ãpẽrãrẽ ãñurõ niirecutiri tiirĩya.†

18 Cõãmacũrẽ quioníremena ññariya. Cũũrẽ cuiiriya,‡ jĩĩ jóanoã.

† 3:12 Salmo 14.1-3. ‡ 3:13 Salmo 5.9. § 3:13 Salmo 140.3.

* 3:14 Salmo 10.7. † 3:17 Isaías 59.7-8. ‡ 3:18 Salmo 36.1.

19 Marĩ masĩã: Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ marĩ judíoarena jĩjãrõ tia, “ãñurã niiã ãsã” jĩrijããrõ jĩrõ. Niipetirap̄ra wapa cuorá dícu nijãcu.

20 Moisére dutiré cũũriguemenarã marĩ ñañaré tiiríra Cõãmacũrẽ “ãsã m̄m̄ dutirére netõncãjãt̄m̄” jĩmasĩnoã. Teero tiigú, Cõãmacũ s̄icũnorẽ “m̄m̄ tee dutirére tiipetĩjarigu nijĩgũ, ãñugúrã niiã” jĩ ññariqui.

Jesuré padeorém̄ena netõnénoãdacu

21 Atitóre Cõãmacũ Jesuré padeoráre “ãñurãã niiya” jĩ ññaquí. Marĩ “Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora tiíawũ” jĩripacari, “ãñurãã niiya” jĩ ññaquí. Moisés, teero biiri profetas Cõãmacũ teero marĩrẽ tiibosáadarere cũũye queti jóaripũp̄ jóarira niwã.

22 Niipetirare Jesucristore padeorém̄ena Cõãmacũ “ãñurãã niiya” jĩ ññaquí. Cõãmacũ niipetirare s̄icãrĩbíro ññaquí.

23 Marĩ niipetira ñañaré tiirã niiã. Marĩ niipetirare pairó d̄usaa; marĩ ãñurã niiridojãã Cõãmacũ niiré tiiróbiro.

24 Teero niipacari, Cõãmacũ marĩrẽ ãñuré ticogú Jesucristo wapatĩbosariguemena marĩrẽ “wapa cuohéra putuáaro” jĩyigu. Tee wapatĩbosariguere teerora ticojãyigu.

25 Too s̄ugero macãrãp̄re c̄ã ñañaré tiipacári, ñañarõ tiiriyigu. Bóaneõ ññaré cuojĩgũ, c̄ãmena c̄ũ c̄uarere ãñoriyigu ména; teerora ññajãyigu. Too síro Cõãmacũ Jesuré marĩrẽ diabosari tiirí, c̄ũye

díi òmayudiayiro. Marĩ cũũ diabosariguere padeorí, Cõãmacũ marĩmena cúanemoriquí. Teeména Cõãmacũ cũũ “diamacúrã tiigú niiã” jĩrere eñoyígu.

26 Atitócãrẽ Cõãmacũ cũũ “diamacúrã tiigú niiã” jĩrere eñoquí. Diamacúrã tiirécutiĩgũ, Jesuré padeoráre “wapa cõohérara niiya” jĩ ñĩamasĩqui.

27 Teero tiirã, marĩ “biiro tiirécutirano niiã ãsãjã” jĩmirigue wapamaniã. Marĩ Moisére dutiré cũũriguere tiipetirapeja, teeré jĩmasĩnoboĩyu. Cõãmacũ marĩ Jesuré padeorípere ñña, “ãñurãrã niiya” jĩqui. Teero tiirã, “biiro tiirécutirano niiã ãsãjã” jĩmasĩña maniã.

28 Ateména pũtuáa sáa: Marĩ Jesuré padeorí, Cõãmacũ marĩrẽ “wapa cõohérara pũtuáya” jĩ ññaqui. Moisére dutiré cũũriguere tiirigue wapa mee niicu.

29 Too docare ¿Cõãmacũ judíoayagu dícu niigari? Niirii. Judíoa niihẽrãyagũcã niĩ.

30 Cõãmacũ sícũrã niĩ. Cõãmacũ judíoa Jesuré padeorí ññagũ, “wapa cõohéra, ãñurãrã niiya” jĩqui. Judíoa niihẽrãcãrẽ Jesuré padeorí ññagũ, teerora jĩqui.

31 Too docare marĩ Jesuré padeojĩrã, “marĩrẽ Moisére dutiré cũũriguepe wapamaniã” ¿jĩrã tiii? Jĩridojãã. Biirope jĩã: “Jesuré padeorémena dícu tee dutirere tiimasĩã”, jĩã.

4

Abraham Cõãmacũrẽ padeorígue

1 Mecũtígãrẽ Abraham marĩ ñecũrẽ wáarigue quetimena wedenemogũda. Múã masiã: Cũũ judíoayũ niisũguerigũ niiyigũ.

2 Cõãmacũ Abraham tiirére ñña, “mũũ ãñugũrã niĩã” jĩĩ ññariyigu. Teero jĩĩri siro niĩãtã, Abraham “ãñuré tiigú niĩ” jĩĩnorigũ niĩã yũũja” jĩĩbojlyi. Cõãmacũ ññacoropũre teenórẽ jĩĩmasĩña maniã.

3 Cõãmacũye queti jóaripũrũ biiro jóanoã: “Abraham Cõãmacũrẽ padeoyigu. Teero tiigú, Cõãmacũ cũũrẽ ‘ãñugũrã niĩ’, jĩĩ ññayigu”.*

4 Queorémena múãrẽ wedegũda. Sícũnorẽ wapatíra, teero ticora mee tiíya. Cũũ paderé wapa wapatíra tiíya.

5 Cõãmacũpe teero tiiríqui. Marĩ ãñuré tiiré wapa mee “wapa cũohéra niĩya” jĩĩ ññaqui. Basocá Cõãmacũrẽ “mũũ ãsãrẽ ññañaré tiirécũtimirirare acabócu” jĩĩ, cũũrẽ padeorípere, “ãñurãrã niĩya” jĩĩqui.

6 Õpũ Davicã yũũ jĩĩãrirobirora jóarigu niĩwĩ. “Cõãmacũ basocá basirora tiirére ññaripacũ, cũũrẽ padeorípere cúãrẽ ‘ãñurãrã niĩya’ jĩĩ ññaqui. Teero tiigú, cúãrẽ usenirã niirĩ tiigũdaqui” jĩĩrẽ quetire jóarigu niĩwĩ.

7 Tee maquẽrẽ biiro jóarigu niĩwĩ:
Cõãmacũ cũũrẽ netõnucãrãrẽ acabóri, useniya.
Cúã ññañaré tiiré wapacãrẽ ññañarõ tiihéri, useniya.
8 Cõãmacũ “ãniyé wapare ññanemoricu sáa” jĩĩnogũcã
usenĩ,†
jĩĩ jóarigu niĩwĩ David.

9 ¿Noãnópe tee usenirere cũomasĩgari?
¿Cõnerigu yapa macã caseróre widecõãnorira dícu o widecõãnoña manirãcã tee usenirere cũomasĩgarite? Niiria. Ateré yũũ jĩĩtoaawũ:

* 4:3 Génesis 15.6. † 4:8 Salmo 32.1-2.

Cõãmacũ Abrahamrẽ cũũ padeorẽmena “ãñugúrã niĩ” jĩiyigu.

10 ¿Deero biiripe Cõãmacũ Abrahamrẽ “ãñugúrã niĩ” jĩiyiri? ¿Cũũ widecõãnorĩ siro, o cũũ widecõãnoãdari sũguerope teero jĩiyirite? Widecõãnoãdari sũgueropũ teero jĩitoayigu.

11 Abraham widecõãnoãdari sũguero, Cõãmacũrẽ padeotóayigu. Teero cũũ padeorĩ siropũ, Cõãmacũ cũũrẽ widecõãdutiayigu. Cõãmacũ Abraham widecõãnoremẽna cũũrẽ too sũgueropũ “ãñugúrã niĩ” jĩiriguere ãñoayigu. Teero tiigũ, Abraham niipetira padeoádera ñecũ putuáyigu, cũã widecõãnoña manirã niipacari. Cõãmacũ cũãcãrẽ teerora “ãñurãrã niĩya” jĩĩ ñãĩ.

12 Widecõãnoriracãrẽ Abraham cũã ñecũ niĩ. Abraham padeorẽ cũoyigu, widecõãnoãdari sũguero. Teero tiirã, widecõãnorira Abraham tiiróbiro padeorẽ cũorĩ, Cõãmacũ cũãrẽ Abraham pãrãmerã niinũusera wáari tiiquĩ.

Abraham padeojĩgũ ticonorigue

13 Cõãmacũ Abrahamrẽ, teero biiri cũũ pãrãmerã niinũuserare “atibúreco niirere múãrẽ putuári tiigũda” jĩiyigu. Cõãmacũ cũũ dutirere tiirĩ ñagũ mee teero jĩiyigu. Cũũ padeorẽpere ñagũ, teero jĩiyigu. Cũũ padeorẽmena “ãñugúrã niĩ” jĩĩ ñayigu.

14 Moisére dutirẽ cũũriguere tiirãpere Cõãmacũ “atibúreco niirere múãrẽ putuári tiigũda” jĩirĩ siro niĩatã, marĩ Cõãmacũrẽ padeorẽpe wapamaníbojĩyu. Teero biiri cũũ Abrahamrẽ “ticogũda” jĩirigucã queoró wáaribojĩyu sãa.

15 Basocáre dutiréno manirí siro niiâtã, netõncãre manibójïyu. Cõãmacũ Moisére dutiré cũïriguere c̣uopacára, marĩ netõncãrĩ ññagũ, cúagu, ññañarõ tiigúdaqui.

16 Teero tiigú, Abraham padeorírobiro padeonũnúsera díçure Cõãmacũ “teeré ticoguda” jïiriguere ticojãgũdaqui sáa. Cũũ marĩrẽ añurõ tiijĩgũ, teeré ticoqui. Moisére dutiré cũïriguere c̣uorá díçure ticoriqui. Niipetira Abraham padeorírobiro padeorápere ticogudaqui. Abraham niipetira padeorá ñecũ niĩ.

17 Cõãmacũye queti jóaripũp̣u ateré jóanoã: “Ṃuure pee põnarĩ macãrã ñecũ sõnecoa sáa”, jïiyigũ Cõãmacũ Abrahamrẽ. Abraham teeré padeoyigũ. Teero tiigú, Cõãmacũ ññacorop̣ure pee põnarĩ macãrã ñecũ putuáyigũ. Cõãmacũ niipetirere tiimasĩ. Diarirare masõqui. Marĩ putop̣u wáaadare baurípacari, cũũpere bausũguépetitoacu mée.

18 Cõãmacũ Abrahamrẽ “ṃuũ pãrãmerã niinũnúsera pee põnarĩ macãrã niiãdacua” jïiritore, põnacutígũno mee niimiyigũ cũũpeja. Teero põnamanígũno niipacu, Cõãmacũ cũũrẽ “paũ peti basocáputiri tiigúdadu” jïiriguere padeojãyigũ.

19 Abrahampe “yũũ cien cãmarĩ c̣uogú niitoaa; yáa õpũũ maquẽ wĩmagũ ḅuarĩ tiiréno diarigue tiiróbiro c̣uogúp̣u niĩã; Sarayaro niisutirocã diariro tiiróbiro niijãcu sáa” jïiréno maniyíro. Añurõ Cõãmacũrẽ padeorucúyigũ.

20 “Apetó tiigú, cũũ ‘tiigúda’ jïiriguere tiimasĩriboqui” jïiréno maniyíro. Teero jïirõno tiigú, Cõãmacũrẽ padeonemójãyigũ. Cũũrẽ jïiyigũ: “Añugú peti niĩã ṃuũ; tutuagu peti niĩã”, jïiyigũ.

Teero tiigú, tutuare buayíꞎ.

²¹ “Cõãmacũ yꞎre cũũ ‘tiigúda’ jĩriguere tiimasĩqui”, jĩyigũ.

²² Cũũ padeorí ñagũ, Cõãmacũ Abrahamrẽ “añugúrã niĩ” jĩyigũ.

²³ Tee jĩré Abraham dícare jĩ jóanoriyiro.

²⁴ Marĩꞎcãrẽ teorora jĩ jóanoyiro. Marĩ Cõãmacũrẽ padeorí, Abrahamrẽ jĩrirobirora marĩrẽ “añurãrã niĩya” jĩqui. Cũũrã marĩ Õpũ Jesús diarigupure masõrigũ niĩwĩ.

²⁵ Cõãmacũ marĩ cũũrẽ netõꞎcãre wapa Jesuré diari tiyigũ. Cõãmacũ marĩrẽ “añurãrã niĩya” jĩgũdu, cũũrẽ masõjãrigũ niĩwĩ.

5

Cõãmacũmena añurõ niimasĩã

¹ Teero tiigú, Cõãmacũ marĩ Jesucristore padeorémena “añurãrã niĩya” jĩ ñnaqui. Teero tiirá, marĩ Õpũ Jesucristo marĩrẽ diabosariguemena Cõãmacũmena añurõ niirecutia sáa.

² Jesucristo marĩrẽ diabosariguere padeojĩrã, diamacú Cõãmacũmena wedesemasĩã. Teero biiri Cõãmacũ marĩrẽ tiápure marĩye niĩã. Marĩ cũũ ꞎꞎtopũ añuré baurére ñnaãdara niirã tiia. “Teeré ññajããdacu” jĩ coterã, tee maquẽrẽ añurõmena wedesea.

³ Tee dícare wedesericu. Marĩrẽ ññañarõ netõré wáaricãrẽ, añurõmena wedesecu. Marĩrẽ ññañarõ netõré wáaricãrẽ, ꞎcãjãrãno niimũãꞎcãcu sáa.

⁴ ꞎcãrípora niirã, basocã añurã niimũãꞎcãcu. Teero niimũãꞎcãrã, cũũ marĩrẽ añurõ tiíadarere wãcũrã, ꞎseniyuetoacu.

5 Cõãmacũ Espiritu Santore marĩpure ticorigũ niiwĩ. Cũũmena Cõãmacũ marĩpure cũũ maĩrẽre masĩrĩ tiiquĩ. Teero cũũ maĩrẽre cuorá niijĩrã, boboró manirõ “ ‘Cõãmacũ marĩrẽ añurõ tiigũdaqui’ jĩrẽre diamacũ tiijãgũdaqui” jĩũseniyuetoacu sãa. Teero tiirã, añurõmena wedesemasĩcu sãa.

6 Marĩrẽ marĩ basirora deero tii netõmasĩña manimĩrira niuwũ. Marĩ tee niirĩto, Cristo marĩrẽ ñañarẽ tiirẽ wapa diabosarito jeayiro.

7 Marĩ doca ãpẽrãrẽ diabosadugaricu. Sĩcũ añurõ yũũgũno niipacari, diabosaricu. Apetó tiigũ, sĩcũ ãpẽrãrẽ añurẽre tiibosárucugũre diabosagũ diabosaboqui.

8 Cõãmacũ doca marĩ ñañarẽ tiirã niipacari, cũũ maĩrẽre ãñogũ, Cristore marĩrẽ diabosari tiiyĩgũ.

9 Cũũye díi õmayudiaremena Cõãmacũ marĩrẽ “añurãrã niĩya” jĩĩ ññaqui. Teero tiirã, marĩ nemorõ ateré masĩmasĩcu: Cõãmacũ marĩmena bayiró cúagu, Jesucristo tiibosárigũre ññagũ, cũũ marĩrẽ ñañarẽ tiimĩãdarere netõnẽjãgũdaqui.

10 Marĩ Cõãmacũmena cãmerĩ ññadugahera niirira niipacari, cũũ macũrẽ marĩrẽ diabosari tiiyĩgũ. Cũũ diabosariguemena marĩ Cõãmacũmena bapacũtimasĩã sũcã. Teero tiirã, marĩ mecũtĩgãrẽ cũũmena bapacũtimasĩrã niijĩrã, ateré nemorõ masĩã: Jesucristo masãũãrĩgũ niijĩgũ, marĩrẽ ñañarẽ tiimĩãdarere netõrĩ tiigũdaqui.

11 Netõnẽnore dícuere bũarĩ tiibosárijĩyi. Marĩ Õpũ Jesucristo diabosariguemena Cõãmacũ marĩ cũũmena bapacũtimasĩrere bũarĩ tiijĩyi sũcã. Teero tiirã, marĩ nemorõ ỹseniremena wedesea sãa.

Adán, teero biiri Cristo tiirĩgue

12 Sīcū basocá Adán wāmecūtigu mena ñañaré tiiré p̄tōcūtiyiro. Teewapara diaadarecā p̄tōcūtiyiro. Adán tiibuyériguemenarā basocá niipetirap̄re ñañaré tiiré p̄nipéapetijōāyiro. Teewapara niipetirap̄re diaadarecā sesapetijōāyu.

13 Cōāmacū cūū dutiré Moisémena cūūādari suguerop̄, basocá ñañarére tiitōayira. Dutiré manirī, basocáre “wapa c̄uóya” jīmasīña maniā.

14 Teero biipacari, Adán síro macārā tée Moisés niirito macārāp̄rē teerora diarira niiwā. Cūājā Adán tiiróbiro Cōāmacū dutirére netōncāripacara, diarira niiwā.

Adán, teero biiri Jesucristo basocá biadarere tiisuguerira niīya. Adánpe p̄tōcūtirigu niiwī ñañaré tiirére. Jesucristope p̄tōcūtirigu niiwī añurō tiirére.

15 Sīcū basocá netōncārigue wapamena p̄u dian̄n̄seyira; Jesucristomenapereja Cōāmacū p̄ure nemorōrā añuré ticobosarigu niiwī. Wapaséro manirō teero ticojāqui. Teero tiiró, Cōāmacū basiro basocáre ticobosarigupe Adán netōncārigue wapa tiiróbiro niiridojācu.

16 Sīcū basocá cūū sīcārīrā netōncārigue waparena p̄u “wapa c̄uorā niīya” jīnorira niiwā. Bayiró peti basocá netōncājāri síro, Cōāmacū basirora ticobosarigue p̄u petire “añurārā niīya” jīnorī tiia. Teero tiiró, sīcārīrā netōncārigue wapapeja Cōāmacū basocáre ticobosarigue tiiróbiro niiridojācu.

17 Sīcū basocá sīcārīrā netōncārigue wapamenarā diaré sesajōāyu. Teero wāapacari, nemorōrā Cōāmacū añurō tiinórāpe añurére b̄uāadacua. Cūā

Cõãmacũ basiro ãñuré ticobosariguere ñeeãdacua. Teero biiri cũũ “ãñurãrã niiã mãã” jĩirére tuoãdacua. Sĩcũ basocáye tiibosáriguemenape catiré petihére cõonũseadacua. Cũũrã Jesucristo niĩĩ.

18 Biiro pũtuájĩyu sáa: Sĩcũ basocá sĩcãrĩrã netõnucãrigue wapamenarã niipetira ñañarõ tiinóãdara pũtuári tiiyĩgũ. Teerora sũcũ basocá sĩcãrĩrã ãñurõ tiibosáriguemenarã niipetirare “ãñurãrã niĩya” jĩĩmasĩrĩ tiigú tiirĩgũ niiwĩ; catiré petihére buamasĩrĩ tiigú tiirĩgũ niiwĩ.

19 Sĩcũ basocá Cõãmacũrẽ yũũrĩrigue wapamena paure ñañaré tiirã pũtuári tiiyĩgũ. Teerora sũcã sũcũ basocá Cõãmacũrẽ yũũrĩgue wapamena paure “ãñurãrã niĩya” jĩĩgũdaqui.

20 Basocá cũã basiro dutiré cõorí siro niipacari, Moisére dutiré cũũriguecã jeanemoyiro sũcã. Teeména basocá nemosãñurõ netõnucãrere iñamasĩyira. Tee tiiró, ñañaré tiiré tiinemórõbirora Cõãmacũpe nemosãñurõ basocáre ãñuré ticorigũ niiwĩ.

21 Ñañaré tiirĩgue wapamena niipetira basocáre diaadare wáayiro. Tee tiiróbirora Cõãmacũ basiro ãñuré ticorépecã basocáre ãñurãrã, wapa cõohera pũtuári tiimasĩre wáayiro. Teeména Cõãmacũ marĩ Ôpũ Jesucristomena catiré petihére ticomasĩqui.

6

Cristomena mama catiré tiiróbiro cõorécũtia

1 Too docare ¿deerope pũtuánoãdari sáa? “Cõãmacũ basiro marĩrẽ ãñuré ticonemoãrõ jĩĩrã, ñañaré tiirucújããda”, ¿jĩĩãdarite?

² Jĩirijããda. Jesucristo curusapũ diarito, marĩcã cũũmenarã diarirapũ tiiróbiro wáarira niiwũ. Marĩ diarira tiiróbiro niijĩrã, ñañaré tiihéra niirõ booa. ¿Deero tiirã marĩ too sugueropũ ñañaré tiinũserirobiro tiinũseboataũ? Tiirĩcu sáa.

³ Múã masĩcu: Niipetira marĩ wãmeõtinorira Jesucristo diarirobiro diasotoapeora tiiróbiro tiirã tiijĩyu.

⁴ Jesús diaari siro, masãcopepũ cũũnoyigũ. Marĩ wãmeõtinoremena cũũrẽ cũũriro tiiróbirora marĩcãrẽ marĩ ñañaré tiirécã cũũnoriro niiwũ. Marĩ Pacũ cũũ tutuaremena Jesucristore diarigũpare masõrigũ niiwĩ. Marĩpe cũũmena masãrira tiiróbiro niijĩrã, cũũmena mama catiré tiiróbiro cõorécãtia.

⁵ Marĩ Jesucristomena diarira tiiróbiro niijĩrã, cũũ diarigũpũ masãriro tiiróbirora sĩcãrõména marĩcã masããdacu sũcã.

⁶ Ateré masĩã: Marĩ too sugueropũ ñañarõ niirecatirere Jesucristo diariguemena curusapũ páabiatunoriro tiiróbiro wáayiro. Marĩ bayiró ñañaré tiidũgárere petijõããrõ jĩrõ, teero tiinóyiro. Teero tiirã, ñañaré tiirĩjãrõ booa. Marĩrẽ ñañaré bayiró peti tiinũseri tiirĩjãrõ booa sáa.

⁷ Sĩcũ diarigũpũ cũũ catigũ ñañaré tiirĩguere netõrĩgũpũ niiquĩ.

⁸ Marĩ Jesucristomena diarira tiiróbiro niijĩrã, “cũũ tiiróbirora catiadacu” jĩrécãrẽ padeóa.

⁹ Ateré masĩã: Jesucristo diarigũpũ masõnorigũ dianemoriqũ. Cũũrẽ dianemorĩ tiimasĩricu.

¹⁰ Jesucristo diagũ, sĩcãrĩrã basocã ñañaré tiiré wapare diabosayigũ. Mecãtĩgãrẽ cũũ catigũ niijĩgũ, sĩcãrõména Cõãmacũmena duuró manirõ catiru-

cuqui.

11 Tee tiirá, marĩcã “Jesucristomena diarira tiiróbiro niiã” jĩ tãgueñaãda. Diarira tiiróbiro ñañarére tiirijããda. Teerora sũcã marĩcã sĩcãrõména Jesucristomena nijĩrã, “Cõãmacũmena duuro manirõ catirucudacu” jĩ tãgueñaãda.

12 Teero tiirá, marĩrẽ ñañaré tiidugáre marĩ wãcũrẽpure jeapacari, teero nũcãjããda.

13 Marĩye õpũũ maquẽ tiirémèna wapa cuorã putuárijããda. Teero tiirá, biirope niiãda: Marĩ dia masãrira tiiróbiro nijĩrã, marĩye õpũũ maquẽrẽ Cõãmacũyepere tiicotéri tiáda sãa. Teeména cũũ dutiré añurẽpere tiicotérucuada.

14 Marĩjã Moisés dutirémèna niiria; Cõãmacũ marĩrẽ añuré ticorémènape niiã. Teero tiiró, ñañaré marĩrẽ dutinetõnũcãrĩ, tiirijãrõ booa.

Marĩ padecotera tiiróbiro niiré

15 Too docare ¿deerope putuánoãdari sãa? Marĩjã Cõãmacũ marĩrẽ añurõ tiibosáremèna niiã. Moisés dutirémènape niiria sãa. Teero tiirá, “ñañaré tiijãco” ¿jĩãdari? Jĩrijããda.

16 Múã masĩcu: ãpĩ dutirére yũurucura, cũũrẽ dutiapenori basoca sããrã tiia; cũũ múã õpũ putuágu tiiquí. Tee tiiróbiro niiã, múã ñañarére tiirucúra. Ñañaré tiiré wapa pecamerũ wáarere buãádacu. Cõãmacũ dutirére yũurucurapeja, cũũrẽ padecotera tiiróbiro niiã. Cũũ dutirére yũura, añurõ tiimasĩrere buãádacu.

17-18 Too sugueropũ múã ñañarére tiirucúrira nijĩyu ména. Tee biirira niipacara, Jesucristoye quetire bueri tuorã, añurõ yũuyiro. Teero tiirá, ñañarére tiirucúmirira añurẽpere yũuyiro sãa.

Yuu múãrẽ teero tiiríguere wãcũcogu, Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

¹⁹ Múãrẽ wisióro tugueñarijããrõ jĩgũ, biiro wedea: Múã too sugueropure múãye õpũũ maquẽmena ñañarére tiirucújĩyu. Jõõpemena ñañaré tiidójĩyu. Atitópere múãye õpũũ maquẽmena ãñurére tiiyá. Teero tiirá, ãñurére tiirucúra putuáadacu.

²⁰ Too sugueropure múã ñañarére tiirucúra niijĩrã, ãñurépere tiibórano mee niijĩyu ména.

²¹ Múã ñañaré tiirígue wapare ¿ñeenó ãñurére buayíri? Atitóre múã too sugueropu ñañaré tiiríguere wãcũrã, bobocú. Tee ñañaré tiirígue wapamena pecamepu wáare dícare buabójĩyu.

²² Atitóre múã netõnénorira niijĩrã, ñañarére tiirícu sáa. Cõãmacũrẽ padecotera niicu. Cũũrẽ padecotere wapa ãñurõ tiimasĩre buaáadacu. Tee wapamena catiré petihére buaáadacu.

²³ Ñañaré tiiré wapare diadoarere buanócu. Cõãmacũ marĩrẽ wapamanírõ ticoréja catiré petihére buarí tiiré niicu. Marĩ Õpũ Jesucristomena “sĩcãrõména niĩya” jĩgũ, teeré ticoqui.

7

Wãmosíare maquẽmena queoré

¹ Yáa wedera, múã basocáre dutirére masĩrã niicu. Teero tiirá, múã ateré masĩcu: Marĩ catirí burecopu dícare basocáre dutirére yuumasĩcu.

² Queorémena múãrẽ wedeguda. Marĩrẽ dutiré biiro niiã: Sĩcõ wãmosíarigo coo manũ catiritabere ména cũũ nũmo niyo. Cũũ diaari siro docare, cúã wãmosíarigue petijõãcu; coo manũ manigõ putuájãco.

³ Coo manũ catipacari, ãpĩména niigõ, ñeeaperepigo putuáco. Coo manũ diaari siro docare, cúã wãmosíarigue petijõãcu. Teero tiigó, ãpĩména dúutugo, ñañaarõ tiigó mee tiicó.

⁴ Yáa wedera, tee tiiróbirora wáajĩyu marĩrẽ. Marĩ Cristomena diasotoapeorira niiã. Mecátigãrẽ Moisére dutiré cũũriguemena mee niiã. Teero tiirá, ãpĩména dúutumãsgõ tiiróbiro niimasĩã. Marĩ dúutugũ diarigũ masõrigũ niĩ. Marĩ cũũmena nijĩrã, ãñurõ niirecutirere buaádacu.

⁵ Tíatopũre marĩ ñañaaré tiirí basoca niirucuwũ. Moisére dutiré cũũriguere tuoári siro, nemosãñurõ ñañaépere tiidũgáwũ. Tee ñañaaré tiirigue wapa diadoare buaá dara niimiwũ.

⁶ Atitóre Moisés dutiré marĩrẽ dutimasĩria. Teeré netõrírapũ niiã. Teero tiirá, Moisés dutiré jóariguere tiicotéria. Espíritu Santo boorépere tiicotéa.

Ññurére tiidũgápacu, ñañaépere nemorõ tiicú

⁷ Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? “Moisére dutiré cũũrigue ñañaniã”, ¿jĩãdari? Jĩrijããda. Tee dutiré maniãtã, marĩ tiiré “ñañaaré tiiré niicu” jĩmasĩribojĩyu. Tee dutiré watoapũre sicawãme biiro jĩã: “Ãpẽrãyére ugorijãña”, jĩã. Tee jĩrõno manidójããtã, too docare yũũ “ũgorecutire ñañaaré niicu” jĩmasĩña manibójĩyu.

⁸ Tee dutiré yũũre ñañaaré tiiré ãñurõ tũgueñamasĩrĩ tiipacári, yũũpe nemosãñurõ

ñañarére tiidugágu pʉtuájãã. Tee dutiré maniãtã, ñañaré tiiárigu niipacu, wãcũña manibójĩyu.

⁹ Tíatorpʉre ména yuu tee dutirére masĩriritopʉre wãcũpatiro manirõ yuu nijãmiwã. Too síro tee dutirére yuu masĩrĩ sáa, ñañaré tiiré yuure dutinucãwũ. Teero tiigú, “pecamepʉ wáagudacu” jĩ tʉgueñamitu.

¹⁰ Teero tiiré wapa ñañaré tiinógũdupʉ niijãgũ tiirígu niimiwã. Tee dutiré basocáre Cõãmacãmena añurõ pʉtuári tiiré niipacaro, yuupere wapa cuogú, diagudu pʉtuári tiiwá.

¹¹ Yuu tee dutirépere wãcũnʉnʉseboarigʉre ñañaré yuupere niiré yuure ñañarére wãcũnʉnʉseri tiiãmajãmitu. Tee dutirére masĩpacu, yuu ñañaré tiiré wapamena diadoarere buajãgũdu tiimírígu niiwã.

¹² Teero tiiró, Moisére dutiré cũurigue ñañaré maniré peti niiã. Tee dutiré niipetirepʉra ñañaré maniré, diamacú maquẽ, añuré niiã.

¹³ Too docare tee dutiré añuré niipacaro, ¿yuure diadoarere buajãgũdu pʉtuári tiigári? Tiirícu. Yuu netõnucãre wapamenape diadoarere buajãgũdu pʉtuámitu. Teero tiiró, yuu tiirécãtirepe tee dutiré añurémena ñañarĩpereja, ñañaré tiiré niiriro niiwũ. Ateména pʉtuáa: Tee dutirére tuomasĩpacu netõnucãjigũ, ñañaré tiirére “bayiró ñañaré niiã” jĩmasĩnoã.

¹⁴ Marĩ masĩã: Moisére dutiré cũurigue Cõãmacũ ticorigue niirõ tiiã. Yuupe ñañarére tiisuguenucãrigu nijigũ, ñañarérena tiirucúgu tiiróbiro niigú niiã.

15 YHH tiidugárere tiiría; yHH tiiríporepere tiirucújãga sũcã. YHH basiro yHH tiirucúrepere tũomasĩriga. Deero tiigú teero tiáta yHH.

16 YHHcã yHH tiidugáherere tiirucújĩgũ, Moisére dutiré cũũriguere tiirípacu, “ãñuréra niiã” jĩapujãã.

17 YHH basiro mee ñañaré tiia. YHHpũre ñañaré tiiré nijĩrõ, yHHre ñañaré tiirí tiigá.

18 Ateré yHH masĩã: YHH basirora yHH ñañarére tiisũguénucãrigu nijĩgũ, ãñurépere “ãñurõ tiijãgũda” jĩãrigu niipacu, tiimasĩriga.

19 Ññuré yHH tiidugárere tiirõno tiigú, ñañaré yHH tiidugáherepere tiirucúa.

20 YHH tiidugáherere tiigú, yHH basiro mee teero tiia. YHHpũre ñañaré tiiré nijĩrõ, yHHre ñañaré tiirí tiigá.

21 Ate wáarucua yHHre: YHH “ãñurére tiijãgũda” jĩpacu, ñañarére tiiyapácutirucujãga.

22 YHH basiropeja Cõãmacũ dutirére tũsanetõjãmiga.

23 Tee tiiró, yHH tũgueñarĩ, yHH ñañaré tiisũguérigue yHH ãñurõ tiidugárepere wãcũnũusedugari, bayiró cãmerĩquẽrõbiro tũgueñaga. Wãcũnũusedugamiãriguere ñañarépe dutinetõnucãjãcu.

24 Ñañaré tiirére duumasĩrijĩgũ, ñañarõ tũgueñaga. ¿Noã yHH diadoaboariguere catiré petihérepere buarí tiimasĩgari?

25 Cõãmacũ sĩcũrã marĩ Ōpũ Jesucristomena yHHre catiré petihére buarí tiimasĩqui. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ usenire ticoa. Ateména putuáa: YHH wãcũrémena Cõãmacũ dutirére tiicotégũ niiã. YHH

ñañaré tiisuguériguere tiirucúgu niijǵũ, ñañarépere tiicotégura niia.

8

Espíritu Santore c̃orá niirec̃tire

¹ Teero tiirá, marĩ Jesucristomena niirǵǵã ñañaré tiinóricu; pecamep̃ wáaricu.

² Espíritu Santo marĩrẽ mama catirere Jesucristomena c̃orí tiirígu niiwĩ. Cũũ catiré ticoriguemenas marĩ ñañaré tiiréc̃tirere tiidúmasĩã sáa. Diadoaborere netõrír̃ap̃ niia sáa.

³ Marĩ ñañarépere tiisuguéñc̃arira niijĩrã, Moisére dutiré c̃ũriguepere añurõ tiimasĩhẽã niijĩyu. Tee dutirépeja marĩrẽ netõrĩ tiimasĩria. Cõãmacũ dícu netõrĩ tiimasĩqui. Cũũ macũrẽ ticodiocorigu niiwĩ, marĩ ñañaré tiirere dia wapatíbosadutigu. Cũũ macũ marĩ ñañarére tiisuguéñc̃arira õp̃ũc̃utiro tiiróbirora õp̃ũc̃utiyigu. Tiiõp̃ũmena diagu, marĩ ñañaré tiiré wapare wapatípetijãbosarigu niiwĩ.

⁴ Teeré wapatígu, marĩrẽ Cõãmacũ dutiróbiro tiiaro jĩgũ, teero tiibosáyigu. Teero tiirá, marĩ ñañarére tiisuguéñc̃ariguere tiiññúsera mee niia sáa; Espíritu Santo tutuaromena c̃ũ booróbiro tiiréc̃tirape niia.

⁵ Basocá c̃ũã ñañarére tiisuguéñc̃ariguere tiiññúseraja tee dícuere wãc̃ũññusecua. Basocá Espíritu Santo boorere tiiréc̃tirapeja tee dícuere wãc̃ũññusecua.

⁶ Basocá c̃ũã ñañarére tiisuguéñc̃arigue dícuere wãc̃ũññuserapeja diarã tiiróbiro niitoacua. Espíritu Santo boorénorẽ wãc̃ũññuserapeja catiré

petihére cɔoádara niitoacua; añurõ niirecatirere cɔoádara niitoacua.

7 Basocá cǔã ñañarére tiisugúenúcãrigue dí cure wãcũnũserapeja Cõãmacūrē ñadugahera tiiróbiro niicua. Cǔã dutirére tiidugárijĩrã, tiimasĩhērã niicua.

8 Cǔã ñañarére tiisugúenúcãrigue dí cure tiirucújĩrã, Cõãmacũpere ɔsenirĩ tiimasĩricua.

9 Múãpe múã ñañarére tiisugúenúcãriguere tiirécãtiricu. Espíritu Santo múãpũre niigú cǔã múãrē tiidutírenorē tiirécãticu sáa. Sícãnorē Espíritu Santo cǔãpũre manirĩ, Jesucristomena niiriqui.

10 Cristo múãpũre niiatã, múãye õpũũrĩ bóaadari õpũũrĩ niipacari, múãye yeeripũnarĩpe catiré petihére cɔotóacu. Ñañaré tiiré wapa múãye õpũũrĩ bóaadacu. Cõãmacũpe múãrē “añurãrã niĩya” jĩnoremene catiré petihére cɔotóacu.

11 Cõãmacũ Jesuré diarigũpũre masõrigu niiwĩ. Espíritu Santo múãmena niirĩ ñagũ, Cõãmacũ múãye õpũũrĩ bóaadare õpũũrĩ niipacari, catiri tiigúdaqui. Teeré tiigúdaqui Espíritu Santo múãpũre niigúmena.

12 Teero tiirã, yáa wedera, Espíritu Santo marĩrē tiidutírobirora tiirucúro booa. Marĩ ñañarére tiisugúenúcãriguere tiirijãrõ booa sáa.

13 Marĩ ñañarére tiisugúenúcãriguere tiirãja, diadoaadara niĩadacu. Tee ñañarére tiisugúenúcãriguere Espíritu Santo tiiapuremena tiidũrapeja catirucudadacu.

14 Niipetira Espíritu Santo dutirobiro tiinũserano Cõãmacũ põna niĩya.

15 Cõãmacũ marĩrẽ Espíritu Santore ticorigũ ni-iwĩ. Espíritu Santo marĩmenarã niigũ, marĩrẽ cuiiri tiiríqui; ñañarõ netõãdarape cuiremena niirucucua. Espíritu Santo marĩrẽ “diamacú Cõãmacũ põnabiro putuára tiiã” jĩmasĩrĩ tiirígu niwĩ. Teero tiirã, cõũmenarã Cõãmacũrẽ “Рачũ” jĩmasĩã.

16 Espíritu Santora marĩ wãcũrépũre “Cõãmacũ põna niitoaã” jĩ tũgueñarĩ tiiquí.

17 Cõãmacũ cõoré cõũ macũmena putuáadacu. Marĩ Cõãmacũ põna niirĩ, Cristore putuaréno marĩcãrẽ putuáadacu. Teeré ñeeãdari suguero, Jesucristo ñañarõ netõrĩrobirora ñañarõ netõápuro booa ména. Too síropucãrẽ sícãrõména Cõãmacũ ãñuré cõorére Cristomena cõoáadacu marĩ.

Marĩ Cõãmacũ ãñuré cõoréména niĩãdacu

18 Marĩ atibúrecopũ ñañarõ netõã. Too síropũ Cõãmacũ marĩrẽ ãmũãsepũ ãñurére ticoadarere wãcũrã, mecũtígã marĩ ñañarõ netõré “bayiró niiré mee niĩã” jĩ wãcũã.

19 Too síro Cõãmacũ marĩrẽ “yũũ põna niĩya” jĩgũ, cõũ ãñuré cõorére ticogũdaqui. Cõũ teeré ticoadari burecore niipetire cõũ bauanérigue coteró tiiquí.

20 Niipetire Cõãmacũ bauanérigue cõũrẽ netõnucãripacaro, bóaadare putuáyu. Cõãmacũ “bóaditire putuádoaricu tiirópũja” jĩgũ, teeré teero wáari tiijãrigũ niwĩ.

21 Too síropũreja cõũ bauanérigue bóaadare mee niĩãdacu; netõnénoãdacu sáa. Cõãmacũ põna cõũ ãñurére cõorõbirora cõũ bauanériguecã cõoáadacu.

22 Marĩ ateré masĩã: Atitóre niipetire Cõãmacũ bauanérigue pũnirére tũgueñacu ména. Síco numiõ wĩmagũ apagodo pũnirére tũgueñarõbiro tũgueñacu.

23 Tee baúanérigue dícu pūniré tūgueñarō mee tiia. Marĩ Espíritu Santore c̄orácā pūniré tūgueñarābiro niijāā. Cōāmacū marĩrē Espíritu Santore ticos̄gueriḡu niiwĩ ména. Teero tiirá, ateré coterá tiia sūcā: Too sírop̄u Cōāmacū niipetira t̄ocórop̄u marĩrē “ȳu pōnabirora p̄tuájārā tiíya” jĩādarere cotea. Teero biiri “Cōāmacū marĩrē niirucujāādare ōp̄ūrĩrē ticoḡu daqui” jĩrā cotea.

24 “Teeré ñeejāādacu” jĩ wācūremena padeos̄guéjĩrā, netōnénowū. Sīcūnorē “ticoḡu da” jĩriguere ñeetoariḡup̄uja cotenemoriq̄ui sáa; diiyenópere cotemasĩña manicú.

25 Marĩpe too sírop̄u ñeeādarere cotea. Potocōrō manirō cotea.

26 Apetó marĩ wācūbayiripacari, Cōāmacūrē diamacú añurō sãĩmasĩripacari, Espíritu Santo tiiapuq̄ui. Marĩ ñañarō netōrĩ, Cōāmacūrē añurō sãĩmasĩrō mee wáacu. Teero tiigú, Espíritu Santope marĩrē tiiapuḡu marĩ sãĩbóariguere sãĩbosáqui. Marĩ sãĩmasĩña manirére sãĩmasĩqui.

27 Cōāmacūpe marĩ boorére tūgueñamasĩḡu niijĩḡu, Espíritu Santo sãĩbosárere añurō masĩtoaq̄ui. Espíritu Santo Cōāmacū basiro cūūrē padeoráre boosārenorē bayiró sãĩbosáqui.

Ñañarére añurō netōnc̄ājāādacu

28 Cōāmacū marĩrē cūū booróbiro tiíaro jĩḡu, beseyiḡu. Teero tiirá, marĩ ateré masĩā: Marĩ cūūrē maĩrārē tiiapurucujāqui; niipetire marĩrē noo niiréno wáapacari, Cōāmacū añurére marĩrē wári ti-iquí.

29 Cōāmacū sicutop̄ura cūūrē padeoádarare masĩpetitoayiḡu. Cūā niĩādare maquērē biiro

jĩyigu: “Cũãrã yũ macũ niirobirora niĩadacua; cũũ niirecũtibrebirora niimũãñũcããdacua”, jĩyigu. Teero tiigũ, cũũ macũrẽ “niipetira yũre padeorã sõwũ tiiróbiro niigũ pũtuágũdaqui” jĩtoayigu.

30 Cõãmacũ “yũ macũ niirecũtibrebirora niimũãñũcããdacua” jĩnorirarena cũũ põna tiiróbiro pũtuári tiirigu niiwĩ. Cũũ põna tiiróbiro pũtuarãre “ãñurãrã niĩya” jĩrigũ niiwĩ. “ãñurãrã niĩya” jĩrãrẽ cũũ macũbiro pũtuári tiirigu niiwĩ.

31 Teero tiirã, marĩ tee niipetirere wãcũjĩrã, “marĩrẽ Cõãmacũ diamacũrã tiiapujãgũdaqui” jĩmasĩã. Cũũ tiiapuri, ãpẽrã marĩrẽ ñãñarõ tiipacãri, wãcũpatiria. Cũã ñãñarõ tiirẽ niidoaricu.

32 Cõãmacũ cũũ macũ peticãrẽ maĩpacũ, marĩye wapare diabosadutigu, basocã cũũrẽ sãrĩ tiijãrigũ niiwĩ. Teero cũũ macũrẽ ticorigũ niijĩgũ, niipetire marĩrẽ tiiapurecãrẽ ticogũdaqui.

33 Sĩcũno Cõãmacũ cũũ beserirapũre “ñãñarã niĩya” jĩmasĩriqui. Cõãmacũ basiropẽ “ãñurãrã niĩya” jĩtoarigu niiwĩ.

34 Sĩcũno marĩrẽ “ñãñarõ tiiró booa” jĩsũguemasĩriqui. Jesucristope marĩrẽ diabosarigu niiwĩ. Diatoa, masãrigũ niiwĩ. Teero tiigũ, mecãtĩgãrẽ cũũ Pacũ diamacũpe duijĩgũ, marĩrẽ sãĩbosãgu tiiquĩ.

35 Sĩcũno Cristo marĩrẽ maĩrecãrẽ cãmotãmasĩriqui. Marĩ ñãñarõ netõpacãri, marĩ ñãñarõ tũgueñarucupacari, marĩrẽ ñãñarõ tiipacãri, marĩrẽ jũabõare wãapacari, marĩ suti cõorĩpacari, marĩ quiorẽ watoapũ niipacari, marĩrẽ sãĩpacãri, Cristope maĩrucũjãqui.

36 Cõãmacũye queti jõaripũpũcã teerora jĩ jõanoã:

M̄ūrē padeoré wapa wācūhērō sīānōādarap̄ra
niīā.

Ovejare sīāādara tiiróbiro ūsārē t̄gueñaya,*
jī jōanoā.

³⁷ Marīp̄re noo niiré wáapacari, Jesucristo
marīrē maīgū tiiápuremena añurō netōn̄cājāādacu.

³⁸ “Cōāmacū marīrē maīrere apeyenó
cāmotámasīricu”, jī padeomasījāā ȳūja.
Diarénocā, teero biiri catiré; ángelea, teero biiri
wātīārē dutirá; atitó wáarecā, teero biiri too sírop̄
wáaadare; tutuare c̄orácā,

³⁹ teero biiri ūm̄ārōp̄ wáarecā, ūcūārōp̄ wáare;
teero biiri dee biiré Cōāmacū bauanériguenocā
cū marīrē maīrere cāmotámasīricu. Cōāmacū cū
maīrere ēñogárā, marī Ōp̄ Jesucristore marīye wa-
pare diabosadutiriḡ niīwī.

9

Israelya pōna macārāye queti

¹ Ȳū Jesucristore padeojīgū, jīditoro manirō,
diamacū wedea. Espiritu Santocā ȳū jīrere “dia-
macārā jīgū tii” jīmasīqui.

²⁻³ Ȳū bayiró wācūpati, ñañarō yeeripūnacutiga,
yáa wedera Israelya pōna macārā Jesuré
padeohéri iñagū. Yáa pōna macārā diamacū Jesuré
padeorí boogú, pecamep̄ cū wári booríga. Teero
tiigú, ȳupe cūmena wasodugámīā. Wasogú, ȳupe
pecamep̄ wáagudacu; Cristore iñaribocu.

⁴ Cūājā biirope jīnorira niīya:
Israel pārāmerā niin̄n̄usera niīya;

* 8:36 Salmo 44.22.

Cõãmacũ cũũ põna tiiróbiro putuáaro jĩĩgũ, cúãrẽ beseyigũ;

cũũ bóebaterere cúã ãñayira;

cúãrẽ “biirope câmerĩ tiirécutiada” jĩĩyigũ;

cúãrẽ dutirẽ cõoádarecãrẽ cũũrigũ niĩwĩ;

“yáa wiipũre yũũre padeorá, biiro tiirécutiya” jĩĩrigũ niĩwĩ;

cúãrẽ “ãñurõ tiíapurucujãgũdacu” jĩĩrigũ niĩwĩ;

⁵ cúã Abraham, Isaac, Jacob pãrãmerã niĩnũuserapũ niĩya;

Cristocã basocú bauájĩgũ, cúãya põna macãrã niirigũ niĩwĩ sũcã.

Cũũ Cõãmacũrã niĩqui.

Niĩpetirere dutimasĩgũ niĩqui.

Teero tiirá, “mũũ ãñugũ niĩã” jĩĩ, usenire ticorucujãrõ booa.

Teerora jĩĩrõ booa.

⁶ Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ ãñurõ tiipacári, rapũ cũũrẽ padeoriya. Cúã padeohéri, “Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ ‘ãñurõ tiigúda’ jĩĩriguere tiirĩqui” jĩĩgũ mee tia. Cõãmacũ cũũ jĩĩrẽre diamacú tiĩqui. “Cõãmacũ niĩpetira Israel pãrãmerã niĩnũuserare beseriyigũ”, jĩĩdũgaro tia.

⁷ Teero biiri niĩpetira Abraham pãrãmerã niĩnũuserare beseriyigũ. Cõãmacũ Abrahamrẽ jĩĩyigũ: “Isaac pãrãmerã niĩnũusera mũũ pãrãmerã peti niĩãdacua”, jĩĩrigũ niĩwĩ.

⁸ Biiro jĩĩdũgaro tia: Cõãmacũ niĩpetira Abraham pãrãmerã niĩnũuserare “yũũ põna niĩya” jĩĩriqui. Abrahamrẽ “sĩcũ põnacutĩgũdacu” jĩĩrigũ

põna dícu Abraham pãrãmerã niinunusera niicua Cõãmacũ ññacoropu.

⁹ Cõãmacũ Abrahamrẽ cũũ põnacutíadare maquẽrẽ wedesuguegu, biiro jĩrigu niiwĩ: “Atitónorã yuu atiri, Sara macũcutigopu niigõdaco mée”, jĩrigu niiwĩ.

¹⁰ Apeyé niinemoã sũcã: Too síro marĩ ñecũ Isaac numocutiwigu. Cũũ numo Rebeca suduárirare niipacó niyigo. Cũãgã Isaac sícũpõnarã niyira.

¹¹⁻¹² Cũã bauáadari sugueropura, añuré, ñañarére cũã tiirípacarira, Cõãmacũ sícũrẽna besesuguetoyigu. Teero tiiríguemena Cõãmacũ cũũ “besea” jĩrẽre ññoyígu. Basocá tiirẽre ññagũ mee cũũ besedugarare besequi. Teero tiigú, Rebecare jĩrigu niiwĩ: “Cũũ sōwũpe cũũ bairé padecotegu sããgũdaqui”.*

¹³ Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóanoã: “Jacoré maĩwũ; Esaúpere booríwu”,† jĩ jóanoã.

¹⁴ Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? “Cõãmacũ diamacú tiihégu niiqui too docare”, ¿jĩñadarite? Jĩrijããda.

¹⁵ Cõãmacũ sicatorpura Moisére “yuu bóaneõ ññadugagunorẽ bóaneõ ññagũda”‡ jĩrigu niiwĩ.

¹⁶ Teero tiirá, marĩ ateré masiã: Cõãmacũ cũũ bóaneõ ññadugarare bóaneõ ññaqi. Basocá basiro bóaneõ ññadutiri mee bóaneõ ññaqi. Teero biiri añurõ tiiré wapa mee bóaneõ ññaqi.

¹⁷ Teero tiiró sũcã, Cõãmacũye queti jóaripũpcãrẽ Cõãmacũ Faraónrẽ “tee biigudacu” jĩriguere jóanoriro niiwũ: “Yuu tutuarere mũumena

* **9:11-12** Génesis 25.23. † **9:13** Malaquías 1.2-3. ‡ **9:15** Éxodo 33.19.

ẽnogúda jĩgũ, m̃ũrẽ õpũ wáari tiiwú. Niipetiro macãrã ỹũ tutuarere masĩarõ jĩgũ, teero tiiwú”, § jĩrigũ niĩwĩ Cõãmacũ.

18 Teero tiigú, Cõãmacũ cũũ bóaneõ ñadugagunorẽ bóaneõ ññaqui. Cũũ basirora ãpẽrãrẽ t̃odugáhera niirĩ tiiquí.

19 Sícũno ỹũ teero jĩãriguere t̃ogú jĩboqui: “Too docare Cõãmacũ basiro basocãre t̃odugáhera niirĩ tiipacú, ¿deero tiigú cúãrẽ ‘wapa c̃orã niĩya’ jĩbogari? Cũũ basirora tiidutírenorẽ ‘tiiría’ jĩmasĩña manimícura”, jĩboqui.

20 Cõãmacũrẽ teenórẽ jĩrijãrõ booa. Teero jĩgúnojã Cõãmacũrẽ “diamacú tiiría m̃ũjã” jĩãmajãgũ niiqui. Sot̃c̃ũrũ weearirũ tiirũrẽ weearigore “¿deero tiigó biiro baurirũ weearĩ?” jĩmasĩricu.

21 Dii weegóno sicabũrũ niipacari, coo tiidugáro weemasĩco. Decomena ãñurẽparũ coo dúaadareparũre weemasĩco. Apebũrũaména coo c̃oóadareparũre weemasĩco.

22 Teerora Cõãmacũcã tiiquí. Cũũ bayiró cúare, teero biiri cũũ tutuarere ẽnogúda jĩgũ, cúã ññañaré tiirã niipacari, teero ññajãqui ména. “Ññañarõ tiinõadarapũ niitoaya méé” jĩgũ, teero ññajãqui.

23 Teero tiigú sũcã, cũũ basirora bóaneõ ññarirapereja ãñurõ tiiápugũdaqui. Cũũ ãñurere c̃oóáro jĩgũ, besetoajĩyi.

24 Marĩ cũũ bóaneõ ññarã niĩã. Marĩ judíoare, ãpẽrã judíoa niĩhẽrãcãrẽ beserigũ niĩwĩ.

25 Oseas Cõãmacũ wederiguere tee jĩ jóatoarigũ niĩwĩ méé:

§ 9:17 Éxodo 9.16.

Basocá yáa pōna macārã niihērãpere “yáa pōna
macārã niīya” jīgūdacu;

уу маірã niihērãpere “уу маірã niīya”
jīgūdacu,*

jī jóarigu niiwī.

²⁶ Teero biiri

“múãjã уу menamacārã mee niĩã” jīnori dita
macārãprena

“cūã Cōamacū catigú pōna niīya” jīnoādacu,†

jī jóarigu niiwī.

²⁷ Israelya pōna macārã maquērẽ Isaías biiro
jóarigu niiwī:

Israel pārãmerã niinunusera

ditatupari día pairímaa wesapu niiré tiiróbiro pau
niipacara,

puarãgãñurõ netõnénoādacua.

²⁸ Cōamacū cū jīrirobirora diamacú tiigúdaqui.

Cū teeré tiádari bureco jearipureja,

pearó manirõ máata atibúreco macārãrẽ ñañarõ
tiigúdaqui,‡

jī jóarigu niiwī.

²⁹ Isaías basirora tee maquērẽ biiro
wedesugetoarigu niiwī:

Cōamacū niipetire sotoapu niigú marīya pōna macū
sīcūnorẽ dñarídojããtã,

marĩcã petibójīyu Sodoma macārã, Gomorra
macārã petirírobirora,§

jī jóarigu niiwī.

Cristoyere judíoa booríigue queti

* 9:25 Oseas 2.23. † 9:26 Oseas 1.10. ‡ 9:28 Isaías 10.22-23.

§ 9:29 Isaías 1.9.

30 Too docare ¿deerope p̄tuánoõdari sáa? Biiro niiã: Judíoa niihẽrãpe “ateré tiirí, Cõãmacũ marĩrẽ ‘añurãrã niiĩya’ jĩgũdaqui” jĩrénorẽ tiinunúsericua. Tiinunúseripacara, Jesuré padeorémenape “añurãrã niiĩya” jĩnorã niicua.

31 Judíope “Moisére dutiré cũũrigue tiirécũtiremena Cõãmacũ ùsãrẽ ‘añurãrã niiĩya’ jĩgũdaqui” jĩ wãcũmiyira. Teero wãcũpacara, tee dutirébiro tiiriyira.

32 ¿Deero tiigú Cõãmacũ cúãrẽ “añurãrã niiĩya” jĩriyiri? Cũãpe Jesucristore padeorípacara, Cõãmacũpe “añurãrã niiĩya” jĩrĩ t̄odugámiyira. “Marĩ tiirécũtiremename marĩrẽ ‘añurãrã niiĩya’ jĩgũdaqui”, jĩ wãcũmiyira. Teero tiirã, Jesús ùtãgã tiiróbiro biigúre padeoríjĩrã, tiigapú d̄potua, ñaacũmucua.

33 Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũp̄ jóanoã:

Jerusalénp̄re sicaqui ùtãqui cũũã. Tiiquip̄ basocá d̄potua, ñaacũmuãdacua.

Cũũrẽ padeogúno “bári peti padeotú” jĩriqui,* jĩ jóanoã.

10

1 Yáa wedera, Israelya p̄na macãrãrẽ netõnerĩ bayiró boosãã. Teero tiigú, bayiró Cõãmacũrẽ sãĩboşáa.

2 Cũã Cõãmacũ boorere añurõ tiidugámicua. Teero tiidugápacara, añurõ t̄omasĩricua. Ȳp̄ masĩã cúã tiidugárere.

* 9:33 Isaías 28.16.

³ Cõãmacũ cûãrẽ Jesuré padeorémenape “ãñurãrã niĩya” jĩrere t̃odugáricua. Cûãrẽ dutirere yũurémenape ãñurãrã niidugacua Cõãmacũ ãñacorop̃are. Teero tiirá, Cõãmacũ “Jesupere padeoyá” jĩrere boorícua.

⁴ Jesuré padeogáno doca “dutirere tiirémenape Cõãmacũ ãñacorop̃are ãñugárã niĩã” jĩ wãcũññuseriqui; “Jesuré padeorémenape Cõãmacũ ãñacorop̃are ãñugárã niĩã” jĩ wãcũññusequi.

⁵ ãp̃erã Moisés dutirém̃ena Cõãmacũ “ãñurãrã niĩya” jĩrere t̃odugáya. Moisés tee maquẽrẽ bi-iro jóarigũ niiwĩ: “Ate dutiré cũurigue maquẽrẽ tiirucúgũ, catiré petihére b̃uagúdaqui”,* jĩ jóarigũ niiwĩ.

⁶ ãp̃erãpé cûã Cõãmacũrẽ padeorém̃ena cũũ “ãñurãrã niĩya” jĩrere t̃odugáya. Tee maquẽcãrẽ Moisés biiro jóarigũ niiwĩ: “ ‘¿Noã ãm̃ũãsepũ m̃ũãwagudari?’ jĩ wãcũrijãña”, jĩ jóarigũ niiwĩ. Moisés biiro jĩdugayigũ: “ ‘¿Noã ãm̃ũãsepũ marĩrẽ netõnégũd̃are s̃uogú wáagudari?’ jĩ wãcũnemorijãña; atitoarigũ niiwĩ”.

⁷ Atecãrẽ jóarigũ niiwĩ: “ ‘¿Noã niiditidiari cop̃epũ diiwágudari?’ jĩ wãcũrijãña”, jĩ jóarigũ niiwĩ. Biiro jĩdugayigũ: “ ‘Cristo diarira watoapũ niigárẽ ¿noã masãm̃ũãatiri tiigúdari?’ jĩ wãcũnemorijãña; masãm̃ũãtoarigũ niiwĩ”.

⁸ Teenórẽ “wãcũnemorijãña” jĩ jóaari siro, ateré jĩ jóarigũ niiwĩ: “Cõãmacũ basocãre netõnere queti marĩ watoapũ niitoaa; marĩ teeréna wedea;

* **10:5** Levítico 18.5.

teeréna sũcã wãcũnũnũsea”,† jĩĩ jóarigu niwĩ. (Marĩ tee quetirena wedea; “Jesuré padeoyá”, jĩĩ wedea.)

9 “Jesucristo yũũ Õpũ niĩ” jĩĩ wedegũno “Cõãmacũ Jesucristo diarigupũre masõyigu” jĩĩ padeó wãcũnũnũsegũ, netõnénogũdaqui.

10 Jesucristore padeó wãcũnũnũsegũnorẽ Cõãmacũ “ãñugũrã niĩ” jĩĩqui. Cũũrã “Jesucristo yũũ Õpũ niĩ” jĩĩ wederi, Cõãmacũ netõnénogũdaqui.

11 Cõãmacũye queti jóaripũpũ ateré jóanoã: “Cũũrẽ padeogũno ‘bũri peti padeotũ’ jĩĩriqui”,‡ jĩĩ jóanoã.

12 Cõãmacũ judíoare, judíoa niĩhẽrãrẽ sĩcãrĩbíro ãñaqui. Cũũ sĩcũrã niipetira Õpũ niĩ. Niipetira cũũrẽ padeorẽmena sãĩrãrẽ pee ãñurere ticogũdaqui.

13 Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã sũcã: “ ‘Õpũ, yũũre netõnéna’ jĩĩ sãĩgãno netõnénogũdaqui”,§ jĩĩ jóanoã.

14 ¿Deero tii basocá Jesuré netõnére sãĩãdari, cũũrẽ padeorĩpacara? ¿Deero tii cũũrẽ padeoádari, cũũye quetire tũorĩpacara? ¿Deero tii cũũye quetire tũoádari, tee quetire wederĩ basoca manipacári?

15 ¿Deero tii cũã tee quetire wedeadari, sĩcũno cũã pũtopũ “wedegũ wáaya” jĩĩgũ manipacári? Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽrẽ biiro jóanoã: “Marĩrẽ ãñurẽ quetire wedeada jeari ãñarã, bayiró useniã”, * jĩĩ jóanoã.

16 Paũ judíoa ãñurẽ quetire tũopacára, niipetira padeorĩya. Isaías teeréna biiro jĩĩ jóarigu niwĩ: “Ûsã

† 10:8 Deuteronomio 30.12-14. ‡ 10:11 Isaías 28.16. § 10:13 Joel 2.32. * 10:15 Isaías 52.7.

Õpũ, noãnope ãsã wederere padeorá padeojĩya. Niipetira padeopetĩriya”,† jĩ jóarigu niiwĩ.

17 Ateména pũtuáa: Tũogúno padeoré buaquí. Cũũ buaquí Cristoye queti wederĩ tuorémēna.

18 Yũũpe ateré sãĩñáã: ¿Apetó tiirá, Israelya põna macãrãcã tuoridojãyiri? Tũomĩjĩya. Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã:

Cũã wederé quetire niipetiro macãrã tuopetijõãyira.

Cũã wederé atibúreco niipetiropũ sesajõãyiro,‡ jĩ jóanoã.

19 Ateré sãĩñánemoã: ¿Apetó tiirá, Israelya põna macãrã ãñuré quetire tuomasĩriyiri? Tũomasĩmijĩya. Yũũ teeré Moisés jóariguemena wedesuguegũda. Cũũ Cõãmacũ wedeseriguere biiro jĩ jóarigu niiwĩ:

Judíoa niihẽrãcãrẽ ãñurõ tiigúda.

Teero cúãrẽ tiirí, múã ãñatutiadacu.

Múã “Cõãmacũyere tuomasĩriya” jĩrẽ dita macãrãrẽ yũũ ãñurõ tiirí,

múã cúaadacu,§

jĩ jóarigu niiwĩ.

20 Too síro Isaías Cõãmacũ wedeseriguere cuiro manirõ biiro jĩ jóanemorigũ niiwĩ:

Ãmaãhẽrãpe yũũre buawá.

Yũũre “¿deero biirecutigari?” jĩ sãĩñáhẽrãpere masĩrĩ tiiwú,*

jĩ jóarigu niiwĩ.

21 Isaías Israelya põna macãrãpere Cõãmacũ wedeseriguere biiro jĩ jóarigu niiwĩ sũcã:

† 10:16 Isaías 53.1. ‡ 10:18 Salmo 19.4. § 10:19 Deuteronomio 32.21. * 10:20 Isaías 65.1.

“Búrecori yoaro yé wãmorĩrẽ súunucũmiwã, ‘sũnarãrẽ, netõnucãrepirare boca ñeegũda’ jĩĩgũ”,† jĩĩ jóanemorigu niwĩ.

11

Israelya põna macãrãrẽ siquẽrãrẽ Cõãmacũ beserigue

¹ Ateré sãĩñánemogũda: ¿Cõãmacũ cũyayarare cõãjõãyiri? Cõãwaririgu niwĩ. Yucã Israelya põna macãrã niã. Abraham pãrãmi niinunusegu, Benjamínya põna macãrã niã.

² Too sugueropu Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ beseyigu, cũyara niãrõ jĩĩgũ. Atitócãrẽ cũãrẽ cõãwariqui. Elías Cõãmacũye queti jóaripũ jĩĩriguere múã tũomíjĩyu. Cũ Cõãmacũpũre Israelya põna macãrã tiirére biiro wedeyigu:

³ “Õpũ, cũã mũyara profetare sãĩpetjãrira niwã. Mũrẽ padeorá wáicũrare sópeorere tiibatéjãrira niwã. Yũ sícũrã dũsaa mũrẽ padeogú. Yucãrẽ sãĩdũgára, ãmaãrã tiicúa”, jĩĩyigu.*

⁴ Cõãmacũpe cũrẽ yũnyigu: “Cũã teero tiipacári, siete mil basocá yũre padeorá dũsaáya. Cũãjã Baalbiro baugú weeriguere padeoríya”,† jĩĩyigu.

⁵ Atitópucãrẽ péerora Israelya põna macãrãrẽ Cõãmacũ cũ ãñurõ tiirémena besequi.

⁶ Cũ basocãre ãñurõ tiigú niijĩgũ, cũãrẽ besequi; cũã ãñurõ tiiré wapa mee besequi. Cũã ãñurõ tiiré wapa cũãrẽ beseatã, “cũ basocãre ãñuré ticogú niã” jĩĩré wapamaníbojĩyu.

† 10:21 Isaías 65.2.

* 11:3 1 Reyes 19.10,14.

† 11:4 1 Reyes

19.18.

7 Too docare ¿deerope p̄tuáadari? Israelya p̄ona macārã “Cõãmacũ ‘añurãrã niĩya’ jĩgũdaqui marĩrẽjã” jĩĩ wãcũmijĩya. Cõãmacũpe cũũ beserira dícare “añurãrã niĩya” jĩĩrigũ niĩwĩ. Āpẽrã besenoña manirã niijĩrã, t̄omasĩre manidójãrã p̄tuájãyira.

8 Tee maquẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã: Cõãmacũ Israelya p̄ona macãrãrẽ cũũyere t̄omasĩhẽrĩ tiiyĩgũ.

Cúãrẽ capeari iñahẽrã, cãmopéri t̄ohéra tiiróbiro niirĩ tiiyĩgũ.

Tée atitóp̄cãrẽ teerora niijãya ména,‡
jĩĩ jóanoã.

9 Davicã tee maquẽrẽ Cõãmacũmena wedesegũ, biiro jĩĩrigũ niĩwĩ:

Israelya p̄ona macārã cúã boseyara, m̄uure wãcũricua.

Cúã teero tiiré wapa cúãrẽ ñañarõ netõrĩ tiiyá.

10 Cúãrẽ t̄omasĩhẽrã tiiróbiro, iñahẽrã tiiróbiro niirĩ tiiyá.

Pee n̄cãré apara, sucubírocõã tuturo tiiróbiro ñañarõ netõrĩ tiiyá,§

jĩĩ jóarigũ niĩwĩ.

Judíoa niihẽrãrẽ netõnérique

11 Apeyé múãrẽ jĩĩnemogũda. Judíoa Jesucristore padeohéri, ¿Cõãmacũ cúãrẽ cõãpetijãyiri? Cõãpetirijĩyi. Cõãmacũ cúã netõn̄cãrĩ iñagũ, netõnére quetire wederãre judíoa niihẽrãpere wededutirigũ niĩwĩ. Too docare judíocã “marĩcã padeoáda” jĩĩrõ jĩĩgũ, teero tiirigũ niĩwĩ.

‡ 11:8 Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10. § 11:10 Salmo 69.22-23.

12 Judíoa Jesucristore padeohéri, ãpẽrã atibúrecopu niirãrẽ añurõ wáaa. Cõãmacũ “yuu põnarẽ añurẽ ticoguda” jĩriguere judíoa ñeeríwa; judíoa niihẽrãpe ñeeẽya. Judíocã Jesucristore padeoríto jeari, niipetira atibúrecopu niirãrẽ nemorõrã añurõ wáaadacu.

13 Mecãtígã múã judíoa niihẽrã dícuere wedegudu tiia. Jesucristo yuure múãrẽ cũyere wededutigu besecũwĩ. Yuu ñnarĩ, yuu paderé bári niiré mee niĩã.

14 Yuu múãpere tee quetire wederi ñnarã, yáa wedera judíocã “padeoró boocú” jĩbocua. Teero tiirã, cããcã netõnénobocua.

15 Judíoa Cõãmacũ menamacãrã niimirira cũrẽ padeoríjĩrã, cõãnoyira. Tee tiigú, judíoa niihẽrãpere cũ menamacãrã wári tiiyígu. Too síro cũ cũãrẽ ñeenemorĩ, añunetõjõããdacu. Diarirapu masõrira tiiróbiro niĩãdacu.

16 Queorémena múãrẽ wedeguda: Pã tiirã decomena née, “Cõãmacũye tiĩadare niĩã” jĩcua. Tee jĩpacari, Cõãmacũ dusarécãrẽ “yéera niĩã” jĩ ñnaqui. Teerora niĩã sũcã yucugumenacãrẽ. Tiigú nucõrĩ Cõãmacũye niicu. Teeré tiiróbirora Cõãmacũ teedupuricãrẽ “yéera niĩã” jĩ ñnaqui.*

17 Ësã judíojã olivogu dupu macãrã peti tiiróbiro niĩã. Sĩquẽrã teedupurire dupotécõãriro tiiróbiro Cõãmacũ sĩquẽrã judíoare cõãrigu niiwĩ. Too síro teedupuri niĩãriropu apegú olivo macãnucũ macũ dupurire wiĩñédutigu toopú tuuqui. Tuuari

* **11:16** Judíoa ñecũsũmã Abraham, Isaac, Jacob tiigú nucõrĩ tiiróbiro Cõãmacũyara niĩya. Cũã pãrãmérã niinunuseracã tiigú dupuri tiiróbiro niijĩrã, Cõãmacũyara niĩya.

siro, añurõ wiicámeyio, wĩmuãdacu tiigú d̥p̥uri ti-iróbirora. Teeré tiiríro tiiróbiro wáayiro múã judíoa niihêrãcãrẽ. Cõãmacũ múãrẽ cũyara wáari tiirígu niwĩ. Múã judíoa niiripacara, niipetire Cõãmacũ Abraham pãrãmerãrẽ “añuré ticoguda” jĩriguere ñeeãdacu.

¹⁸ Teeré ñeeãdara niipacara, “marĩjã judíoa nemorõ añucu” jĩ wãcũrijãña. Múã d̥p̥uri tiiróbiro dícu niicu. Nucõrĩ tiiróbiro s̥onírã mee niicu múãjã.

¹⁹ Múã judíoa niihêrã ateré jĩbocu: “Sĩquẽ ñañaré d̥p̥uri d̥potécõãnorigue tiiróbiro Cõãmacũ judíoare cõãrigu niwĩ. Apegú maquẽ d̥p̥urimena wasotúnorigue tiiróbirora ùsãpere cũyara wáari tiirígu niwĩ”, jĩbocu.

²⁰ Teerora biia, biiropeja. Cõãmacũ cúã padeohéri ññagũ, cõãrigu niwĩ. Múãpe cũrẽ padeorã niijrã, cũyara niã. Teero tiirá, “úsã judíoa nemorõ niã” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirá, Cõãmacũmena t̥omasĩsãñu niña, ùsãcãrẽ cõãrĩ jĩrã.

²¹ Cũrã judíoare olivogu niis̥guere d̥p̥urire d̥potécõãriro tiiróbiro tiirígu niwĩ. Múã judíoa niihêrãcãrẽ cũrẽ padeohéri, teerora tiigúdaqui.

²² Ateré acabórijãña: Cõãmacũ basocãre bóaneõ ññagũ niiqui. Teero biiri ñañaré tiirãre queoró diamacãrã ñañarõ netõrĩ tiiquí. Cũrẽ padeohérare ñañarõ netõrĩ tiiquí. Múã docare bóaneõ ññagũ niiqui. Teero tiirá, múãrẽ cũ bóaneõ ññarere wãcũrã, padeorucújãña. Múã duucũrĩ, ñañaré d̥p̥uri d̥potécõãriro tiiróbiro múãcãrẽ cõãgũdaqui.

²³ Judíocã cõãnorira niipacari, Jesucristore

padeorí, cǎácārē añurō tiigúdaqui. Dupari dupotécōārigue tiiróbiro niimirirare tiigupera tuunemorō tiiróbiro tiigúdaqui sūcā. Cūyara wáari tiigú, teero tiigúdaqui. Cū teeré tiimasjāqui.

²⁴ Múã judíoa niihērã macāncū macū olivogu dupari tiiróbiro niirira niĩã. Cōāmacū teeduparire añurígupare tuurigue tiiróbiro múārē cūyara wáari tiyígu. Judíoa doca olivogu maquē dupari peti tiiróbiro niĩya. Cōāmacū teeduparire tiigú basiropare tuuri, nemorō añurō wiijóacu. Teero tiigú, Cōāmacū múārē cūyara peti niiripacari, cūyara niirĩ tiirígu niiwĩ; judíopereja nemorōrã cūyara niirĩ tiigúdaqui sáa.

Judíoare netōnéãdare

²⁵ Yáa wederabiro niirã, “Cōāmacū ũsāpere judíoare nemorō maĩquí” jĩrĩ booríga. Teero tiigú, too sugero macārãpu masĩña maniríguere múārē masĩrĩ boogá. Ate niĩã: Paũ judíoa cāmopéri tuohéra tiiróbiro niĩya: Jesuré padeoríya ména. Téé judíoa niihērã Jesuyé maquērē tuopetí, paũ padeoári siro, padeoádacua.

²⁶ Teero wáari, niipetira judíoa netōnénoãdacua. Tee maquērē Cōāmacūye queti jóaripũpu jóanoã: Basocáre netōnégũdu Jerusalén macārãya pōna macū niigúdaqui.

Jacob pārãmerãye ñañarére cōãgũdaqui.†

²⁷ Cūãye ñañarére acabóri, yũũ too sugueropũ jĩrígue diamacú wáaadacu,‡ jĩ jóanoã.

† 11:26 Isaías 59.20. ‡ 11:27 Jeremías 31.33-34.

28 Paꝝ judíoꝝ Jesús basocáre netõnére quetire padeodugáricua. Cúã padeohére wapa múãpere Cõãmacũ añurõ tiiquí. Cúã padeodugáripacari, cúãrẽ maĩquí. Sicatorꝝa cúã ñecũsũmuãrẽ beserigu niijĩgũ, cúã beserira pãrãmerã niinũnũseracãrẽ maĩquí.

29 Cõãmacũ judíoꝝare cúũ “añurére ticogũda” jĩriguere ticorijã tiiríqui. Añuré ticoriguere putuãneriquí. Teero biiri cúũ beseri põna macãrãrẽ cõãriqui.

30 Too sugueropũ múã Cõãmacũrẽ netõnucãrira niiwũ. Atitóre Cõãmacũ judíoꝝa netõnucãrĩ ñãgũ, múãpere bóaneõ ññaqui.

31 Teerora wáaadacu judíoꝝacãrẽ. Cúã Cõãmacũrẽ netõnucãya. Too síro Cõãmacũ múãrẽ bóaneõ ññariborora cúãcãrẽ bóaneõ ñãgũdaqui.

32 Cõãmacũ niipetirapũre bóaneõ ññadugaqui. Teero tiigũ, niipetirapũre sícãrĩbíro “netõnucãrã niĩya” jĩ ññaqui.

33 ¡Ññunetõjõãgũ niĩ Cõãmacũ! Cúũ marĩrẽ bayiró añurére tiimasĩrĩ tiiquí; cúũ masĩré, cúũ tũgueñare aññunetõjõãre niicu. Cúũ “biiro tiigũdacu” jĩ wãcũrére wedemasĩña maniã; cúũ tiirere tũomasĩña maniã. Cúũ sícãrã masĩqui.

34 Cõãmacũ marĩ Õpũ wãcũrére sícũno masĩriqui. Sícã cũrẽ “biirope booa” jĩmasĩriqui. §

35 Teero biiri sícũno “Cõãmacũ yũre wapamóqui yũ cũrẽ ticorigue wapa” jĩmasĩriqui.*

36 Niipetire cúũ tiirigue dícu niã. Teeré cúũ cotequi. Teeménarã cúũ booró tiidugáro tiijãqui.

§ 11:34 Isaías 40.13. * 11:35 Job 41.11.

Teero tiirá, niipetira Cõãmacũrẽ “cũũ niipetirere dutimasĩqui” jĩrucujããda. Teerora niiãrõ.

12

Jesuré padeoráre tiidutĩre

¹ Yáa wedera, Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ bóaneõ ãñarucuqui. Teero tiirá, Cõãmacũrẽ múã basiro múãye õpũũrĩ, wãcũré, niipetiremena “mũyera niiã” jĩña. Wáicũrare sãduti ticorirobirora múãye õpũũrĩ catiré niipacari, cũũrẽ ticoya. Múãye õpũũrĩ ñañaré maniré niirĩ, Cõãmacũ múãmena usenigũdaqui. Múã tee tiirémema cũũrẽ padeorére diamacũ ãñoãdacu.

² Múã atibũreco macãrã tiirucũrere ãñarã, cũã tiiróbiro tiirijãña. Biirupe tiiyá: Múã wãcũrére wasowáya. Teeména múã niirecatirere wasojããdacu; Cõãmacũ boorépere masĩãdacu. Cũũ boorére masĩjĩrã, ãñurére tiíadacu; Cõãmacũrẽ usenirĩ tiíadacu. Cũũ booré diamacũ niiã.

³ Cõãmacũ ãñuré ticogũ yũre beserigu niuwĩ, cũũye quetire wedearo jĩngũ. Teero tiigũ, múã niipetirapũre jĩã: Sĩcũno “niipetire tiipetijãmasĩã” jĩ wãcũrijãrõ booa. Queoró wãcũrepe biiro niiã: “Jesucristore padeojĩgũ, cũũ tiimasĩre ticoré jeaturaro tiimasĩã”, jĩña.

⁴ Queorémema wedegũda: Marĩya õpũũ sicaõpũũ niipacaro, pee õpũũ maquẽ cũojãã. Niipetire tiipõũũ niiré merẽã dícu padea.

⁵ Teerora niiã marĩ Jesuré padeorá. Marĩ paũ niipacara, Cristomena niijĩrã, sicaõpũũ niiré tiiróbiro niiã. Tiiõpũũ niiré merẽã dícu niipacaro, sicaõpũũrã niiã.

6 Cõãmacũ marĩ niipetirapure merẽã dícu ti-
imasĩrere cũũrigũ niĩwĩ. Cũũ añũré ticodugarere
ticoqui. Teero tiirá, teeména añũrõ tiiápuada.
Cõãmacũ marĩ sĩquẽrãrẽ cũũ wededutirere wede-
masĩrere ticoqui; teero tiirá, marĩ padeoró jeatu-
aro ãpẽrãrẽ wedeada.

7 Marĩ sĩquẽrãrẽ tiiápumasĩrere ticoqui; teero
tiirá, ãpẽrãrẽ añũrõ tiiápuada. Sĩquẽrãrẽ cũũye
maquẽrẽ buemasĩrere ticoqui; teero tiirá, añũrõ
buearo.

8 Sĩquẽrãrẽ wãcũbayiri tiimasĩrere ticoqui;
teero tiirá, wãcũbayiri tiiáro. Sĩquẽrãrẽ niyeru o
apeyenómena tiiápumasĩrere ticoqui; teero tiirá, tee
ticojããrõ. Sĩquẽrãrẽ ãpẽrãrẽ dutimasĩrere ticoqui;
teero tiirá, añũrõ dutimasĩãrõ. Sĩquẽrãrẽ bóaneõ
ĩñarére ticoqui; teero tiirá, useniremena tiiápuaro.

Jesuré padeorá biuro tiirécutiro booa

9 Tiiditóro manirõ ãpẽrãrẽ maĩná. Ñañarére
booríjãña. Añũrépere booyá.

10 Jesuré padeojĩrã, sĩcũpõna tiiróbiro cãmerĩ
maĩná. Múã basiro múã maĩrõ nemorõ ãpẽrãcãrẽ
cãmerĩ quioníremena maĩná.

11 Marĩ Õpãrẽ padecotera niijĩrã, niipetire múã
tiirére sõnoremena tiiríjãña; añũrõ tũsarémena tiiyá.

12 “Cõãmacũ too síropure añũrõ tiigúdaqui”
jĩrã, useniyueya. Merẽã wáari, ñañarõ netõrã,
wãcũbayijãña. Duuró manirõ Cõãmacũrẽ
sãĩrucújãña.

13 Jesuré padeoráre apeyenó dũsarí, tiiápuya.
Múã pãtopũ jearáre añũrõ ñeeña.

14 Múãrẽ ñañarõ tiiráre “añũrõ wáaaro” jĩĩ,
Cõãmacũrẽ sãĩbosáya. “Ñañarõ wáaaro” jĩĩrijãña.

15 Ҳsenirānorē ʁseniapuya. Utirānorē utiapuya.

16 Sīcārībīro āñurō niirecutiya. “Marī ĩniā nemorō niiā”, jīī wācūrijāña. Teero jīīrōno tiirá, búri niirāmena sīcārībīro niiña. “Masīrā peti niiā”, jīīrijāña.

17 Múārē ñañarō tiirí, cúārē cāmeríjāña. Niipetira ĩñacorop̄re āñurē dícu tiirucúra niiña.

18 Múā niirō pōōtēōrō niipetiramena āñurō niirecutiya.

19 Yáa wedera, múārē ñañarō tiirí, cāmeríjāña. Cōāmacūpe cúārē ñañarō netōrī tiíaro. Tee maquērē Cōāmacūye queti jóarip̄p̄r̄p̄ jóanoā: “Үм̄ cāmeboságuda; yм̄ wapa tiigúdadu”, jīīyigu Cōāmacū”,* jīī jóanoā.

20 Atecá jóanoā: “Mм̄rē ĩñatutigu juabóari, ecayá. Cūū oco sīnidugári, tīāña. Mм̄ cūūrē teero āñurō tiirí, cūū ñañaré tiiríguere bobogúdaqui”,† jīī jóanoā.

21 Ñañaré múārē docacūmurī tiiríjāārō. Múā āñurō tiirémenape ñañaré docacūmurī tiiyá.

13

1 Cōāmacū dícu macārī dutiráre sōnecori tiiquí. Cūū cūūrira niiya. Teero tiirá, niipetira āñurō yм̄ya cúārē.

2 Dutiráre netōncāgūno Cōāmacū dutirécārē netōncāgūrā tiii. Teero tiirá, netōncārāno ñañarō tiinóādacua.

3 Dutiráre āñurō yм̄n̄n̄usera cuiro manirō niijācua. Netōncārāpeja cui niicua dutiráre. Cuire

* **12:19** Deuteronomio 32.35. † **12:20** Griegoayemena ateré jīīā: “Mм̄ cūūrē teero āñurō tiigú, nitī asiyáreperire cūūya dupu sotoap̄r̄ maap̄éogu tiiróbiro tiigúdadu”. ĩñaña Proverbios 25.21-22.

manirá niidugara, añurõ tiiyá. Múã teero tiirí, dutirá “múã añuniã” jĩĩadacua.

⁴ Cõãmacũ múãrẽ tiiápuaro jĩĩgũ, cúãrẽ sõnecorigu niiwĩ. Múã cúãrẽ netõnucãrã doca, cuiya. Dutirácã netõnucãrãnorẽ ñañarõ tiimasĩcua. Netõnucãrãrẽ ñañarõ tiirá, Cõãmacũ dutirére tiirá tiicúa.

⁵ Teero tiirá, marĩrẽ dutirére yũro booa. “Ƴsãrẽ wapa tiibócu” jĩĩrémena dícu yũra mee tiiyá. Atecãrẽ wãcũña: “Ƴsãrũ ñañarõ yeeripũnacutidugariga” jĩĩrémena wãcũrã yũya.

⁶ Teero tiirá, dutirá niyeru wapasédutirere múã wapatícu. Dutirá cúã paderére diamacú tiirá, Cõãmacũrẽ padecotera tiiróbiro niicua.

⁷ Dutirá múãrẽ dutiri, cúã dutiróbirora tiiyá. Cúã wapasédutiri, wapatíya. Cúã dutirá niirĩ, cúãrẽ quioníremena ññaña. Cúã añurõ tiirí, cúãrẽ añurõ wedeseya.

⁸ Āpẽrãrẽ wapamórijãña; máata wapatípetijãña. Cãmerĩ maĩrépere wapatípetimasĩricu. Teero tiirá, cãmerĩ maĩrucújãña. Āpẽrãrẽ maĩgũno Moisére dutiré cũĩriguere diamacú tiigú tiiquí.

⁹ Tee dutiré ateré jĩĩã: “Āpĩ ñumore ñeeaperijãña; apegó manurẽ ñeeaperijãña.* Basocãre sãĩrĩjãña.† Yaarijãña.‡ Āpẽrãyere ugorijãña”,§ jĩĩã. Tee niipe-tire dutiré cũĩriguere sicawãmerã néõnucõcu: “Mũũ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñá”,* jĩĩã.

¹⁰ Marĩ ãpẽrãrẽ maĩrã, cúãrẽ ñañarõ tiirícu. Teero tiirá, ãpẽrãrẽ maĩrémena Moisére dutiré cũĩriguere tiipetíra tiiróbiro tiirá tiicú.

* 13:9 Éxodo 20.14. † 13:9 Éxodo 20.13. ‡ 13:9 Éxodo 20.15.

§ 13:9 Éxodo 20.17. * 13:9 Levítico 19.18.

¹¹ Teeré tiiáda, marĩ catirĩ burecorire añũurõ wãcũrã niirã. Cãnirã tiiróbiro niirijããda. Marĩ sicato Jesucristore padeonũcãrã, “ũmũãsepu marĩ wáaadarõ dũsanetõjõãcu” jĩĩmiwã. Atitõre marĩ masĩã sãa: Péerogã dũsacú Jesucristo putũaatiadaro.

¹² Atebũarecorire ñami naĩtĩãrõ tiiróbiro ñañarẽ tiirẽ niinetõjõãã. Bóemũãatiro tiiróbiro Jesucristo putũaatiadaro péerogã dũsacú. Teero tiirã, noo boorõ naĩtĩãrõpu tiĩãmajãrenorẽ tiidúro booa. Añũurõ bóerõpu niirã tiiróbiro niijĩrã, bóerõpu tiirẽno dícsure tiirucújããda.

¹³ Bũarecorũ tiirẽcũtirobirora tiirucúro booa. Bosebũareco niirĩ, cũmu, ãpẽrãrẽ acaribĩrijããda. Cũmurijããda. Ñeeaperijããda. Sõñorõ jĩĩrijããda. ãpẽrãyẽre ɸgorijããda.

¹⁴ Biirope tiiáda: Marĩ Ōpũ Jesucristomena niijĩrã, cũũ tiiróbiro añũurõ niinũnũseada. Marĩ ñañarẽ tiidũgãrere wãcũnũnũserijããda.

14

Jesuré añũurõ masĩrã, cũũrẽ añũurõ masĩhẽrãye maquẽ

(1Co 8.1-13)

¹ Sĩcũ Jesuré añũurõ masĩhẽgũ múã pũtopũ jearĩ, cũũrẽ añũurõ bocaya. Cũũ Jesuré añũurõ masĩhẽrĩ ññarã, cũũrẽ jĩĩpotocõrõ manirõ ññajãña.

² Sĩcũ “yũũ niipetirere yaari, merẽã wáaricu” jĩĩ wãcũqui. ãpĩ Jesuré añũurõ masĩhẽgũpe “yũũ oterẽ dũca dícsure yaagũda, Cõãmacũrẽ netõnũcãrĩ jĩĩgũ” jĩĩ wãcũqui.

3 Niipetire yaagúpe oteré d̄uca dícu yaagúre “tee tiĩmajǎgũ tiia” jĩrijǎrõ booa. Teerora sũcã, oteré d̄uca dícu yaagúpecã niipetire yaagúre “m̄uu wáicu diiroke yaari, ñañaniã” jĩ wedepaticoterijǎrõ booa. Niipetire yaagúre Cõãmacũ cũũ macũ wáari tiitóayigu.

4 Marĩ ãpĩrẽ padecotegure “m̄uu ñañarõ tiia” jĩ wedepaticoterijǎrõ booa. Cũũrẽ dutigú dícu “queoró tiĩáwũ o ñañarõ tiĩáwũ” jĩmasĩqui. Cõãmacũcã cũũrẽ padecotegure queoró tiigú wáari tiimasĩqui. Teero tiigú, Cõãmacũ cũũmena usenigũdaqui.

5 Teerora ãpẽrã “sicab̄urecora apeyé bárecori nemorõ Cõãmacũrẽ padeoró booa” jĩ wãcũcua. ãpẽrãpé “niipetire b̄urecori s̄icãrĩbíro Cõãmacũye niĩã” jĩ wãcũcua. Teero tiirã, múã niipetirap̄ura múã wãcũrõp̄ure “Cõãmacũ booró tiia” jĩrõ booa.

6 S̄icũ sicab̄urecore “Cõãmacũya b̄ureco peti niĩã” jĩgũno Cõãmacũrẽ padeogúdu, teero jĩqui. Niipetire yaagúcã cũũ yaarénorẽ “Cõãmacũ ticoré niĩã” jĩ, yaaqui. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ usenire ticoqui. ãpĩ wáicu diiroke yaahegucã cũũ yaarénorẽ “Cõãmacũ ticoré niĩã” jĩ, yaaqui. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ usenire ticoqui.

7 Marĩ catira, diaracã, marĩ basiro “ȳuu booró tiigúda” jĩrijǎrõ booa.

8 Marĩ catiró jeatuario marĩ Õp̄urẽ “m̄uu booró tiiyã” jĩjǎrõ booa. Marĩ diaró p̄utogãp̄u niirãcã, “m̄uu booró tiiyã” jĩjǎrõ booa. Teero tiirã, catirã, diaró p̄utogãp̄u niirãcã cũũyara niĩã.

9 Cristo diarigu niipacu, catijãwĩ. Teero tiigú, cũũ catirã Õp̄ũ, teero biiri diarirap̄u Õp̄ũ niiqui sãa.

10 ¿Deero tiirá máãya wedegu tiiróbiro niigúre wedepaticotei? ¿Deero tiirá cãurẽ “tee tiãmajãgũ tiia” jĩ besei? Cõãmacũ basocãre wapa tiãdari bureco jeari, marĩ niipetira cãũ putopũ jeaadacu. Cãũ basiro marĩ tiiriguere besegũdaqui.

11 Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũrũ jóanoã:

Yũũ máã Õpũ catirucugũ niiã;
yũũ wedesere diamacũ petira niiã.

Teero tiigũ, ateré jĩã:

Niipetira yũũ díamacũrũ ñicãcoberimena
jeacũmuãdacua.

Niipetirapũra yũũre “Cõãmacũ, mũũ diamacũ
maquẽ dícu tiia” jĩãdacua,*

jĩ jóanoã.

12 Tee jóariguere tuorã, marĩ ateré masĩã: Marĩ niipetirapũra marĩ tiiriguere Cõãmacũrẽ “teerora tiiwã” jĩ wedeadacu.

Jesuré padeorã padeorẽ ñañorĩjãña

13 Teero tiirã, cãmerĩ wedepaticoterijããda. Biirope tiãda: Apeyenómena Jesuré padeorãre ñañarẽ tiirĩ tiibuyérijããda. Teero biiri cãã padeorẽre ñañorĩ tiirĩjããda.

14 Yũũ marĩ Õpũ Jesuré padeojĩgũ, “niipetire yaaré añurẽ niiã” jĩmasĩã. ãpípe “ate yaaya maniréno niiã” jĩ wãcũrĩ, cãũ basiropereja diamacũrã yaaya maniréno niiã.

15 Mũũ cãũ yaaherenorẽ cãũ ññacoro yaari, cãũcã yaajãboqui. Cãũ yaatoaari siro, “atenórẽ yaahegu niimiãwãrã” jĩ, ñañarõ tũgueñaqui. Cãũ ññacoro

* **14:11** Isaías 45.23.

yaaẽñogũ, cũũrẽ maĩgũ mee tiicú. Cristo cũũcãrẽ diaboloyigu. Mũũ yaarémèna ãpĩ padeorére ñañorĩ tiibuyérijãña.

16 Teero tiirá, múã tiiré añuré niipacari, ãpẽrãpé “ñañaniã” jĩbocua” jĩ wãcũrã, teeré tiẽñorijãña.

17 Cõãmacũ dutiré marĩpũre niiré yaa, sĩni tiiré mee niĩã; ãpẽrãrẽ añuré tiiré, ãpẽrãmèna añurõ niirecutire, cãmerĩ usenirepe niĩã. Espiritu Santo tiĩápũremèna teeré tiinõã.

18 Teeré tiigũno Cristo booró tiigũ niĩ. Cõãmacũ cũũ tiirére ãña, useniqui. Teero biiri basocãcã cũũrẽ “añurõ tiigũ niĩ” jĩcua.

19 Teero tiirá, sĩcãrõmèna añurõ cãmerĩ wéepeo, añurõ niirecutirere ãmaããda. Marĩ sĩcãrõmèna niirecutira cãmerĩ tiĩápuada, Jesuré nemorõ padeoáda jĩrã.

20 Múã yaarémèna ãpĩ Jesuré padeorére ñañorijãña. Niirõrã niipetire yaaré añuniã. Teero biipacari, ãpẽrã cúã padeorá yaaherenorẽ múã yaari ãñabocua. Cũãcã múãrẽ ãñacũ, yaajãbocua. Teeré yaagũno “ñañaré tiĩátũ; Cõãmacũ boorere tiihégũ niĩã” jĩ wãcũgũ, padeodúboqui. Múã cũũrẽ teero tiibuyéri, ñañaniã.

21 Marĩ ãpĩ Jesuré añurõ masĩhégũrẽ “Jesuré padeodúri tiibócu” jĩrã, biiro tiiró booa: Cũũ wáicu dii yaaherere yaarijãrõ booa; vino cũũ sĩnihèrere sĩnirijãrõ booa; apeyenó cũũrẽ Jesuré padeodúri tiirénorẽ tiibuyérijãrõ booa.

22 “Cõãmacũ ãñacoropũ yũũ tiiré añuniã” jĩ tũgueñagũno cũũ sĩcũrã teeré wãcũãrõ. Teero tiigũ, ãpẽrã padeorére ñañorijãgũ, wapa cũohégũ, usenigũ niĩ.

23 “Ateré yaagu, Cõãmacũrẽ netõnucãgũ tiibócu” jĩ wãcũgũno teeré yaagu, “Cõãmacũ boorére tiia” jĩmasĩriqui. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ netõnucãqui. Niipetire marĩ tiiré “Cõãmacũ boorére tiigú tiia” jĩgũ tiiró booa. “Cũũ booré mee niibocu” jĩpacu, “tiigúda” jĩ, cũũ basirora ñañarõ tiigú tiiquí.

15

Marĩ tũsaré dícuere wãcũrijãrõ booa

1 Jesuré añurõ masĩhẽrã cũã “teeré tiirĩjãrõ booa” jĩrĩ, marĩ Jesuré añurõ masĩrãpe cũãrẽ majĩrã, “jáu” jĩjãrõ booa. Marĩ tũsaré dícuere tiirĩjãrõ booa.

2 Cũã tũsarépere wãcũ, cũãrẽ tiiapuro booa. Cũãrẽ nemorõ Jesuré masĩãrõ jĩrã, teero tiiró booa.

3 Cristo basirocã cũũ tũsaré dícuere tiirĩyigu; ñañarõ netõrécãrẽ, ñañarõ wedeserecãrẽ nũcãjãyigu. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũ jóanoã:

Mũurẽ ññatutira, mũurẽ ñañarõ wedesera, yũurẽ ññatutira tiíya,*
jĩ jóanoã.

4 Niipetire too sũgueropũ Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ marĩrẽ masĩdutirotiro jóanoyiro. Marĩ ñañarõ netõrã, tee jóariguere buera, nũcãjãã. Wãcũtutuanemoã. Cõãmacũ cũũ tiíadarere useniremena yuea.

5 Cõãmacũ marĩrẽ merẽã wáari, wãcũtutuari tiiquí. Marĩrẽ nũcãjãrĩ tiiquí. Cũũ Jesucristo booró múãrẽ sĩcãrõmẽna niirecutiri tiíaro. Cõãmacũ múãrẽ teero tiirí, Jesucristo tiirírobirora tiirã niíadacu.

* 15:3 Salmo 69.9.

⁶ Teero tiirá, múã Cõãmacũ marĩ Ōpũ Jesucristo Pacure sícãrõména usenire ticoadacu.

Judíoa niihẽrãrẽ Jesucristoye quetire wederigue

⁷ Teero tiirá, Cristo marĩrẽ ñeerirobirora cãmerĩ ñeeña. Múã teero tiirá, Cõãmacũ uputí macũ peti niirere ãñonóãdacu.

⁸ Ateré acabórijãña: Cõãmacũ marĩ ñecũsũmũpũre cũũ “tiigúda” jĩriguere diamacú tiirigu niiwĩ. Teero tiigú, Cristora judíoare tiiapugu atirigu niiwĩ. Cũũ teero tiirẽmena Cõãmacũ “tiigúda” jĩriguere ãñorigu niiwĩ.

⁹ Atecãrẽ acabórijãña: Judíoa niihẽrã “Cõãmacũ ãsãrẽ bóaneõ ññagú ãññunetõjõãĩ” jĩdutigu, Cristo atirigu niiwĩ. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã:

Teero tiirá, judíoa niihẽrã watoapũ mũũrẽ usenipeori tiigúda; mũũrẽ basapeori tiigúda,†

jĩ jóanoã.

¹⁰ Aperopácãrẽ biiro jóanoã:

Múã judíoa niihẽrã, cũũyaramena useniña,‡

jĩ jóanoã.

¹¹ Aperopácãrẽ biiro jĩñemoã:

Niipetira múã judíoa niihẽrã, Cõãmacũrẽ “mũũ ãññunetõjõãgũ niia” jĩñã.

Niipetiro macãrãpũra Cõãmacũrẽ “ãññunetõjõãgũ niĩ” jĩãrõ,§

jĩ jóanoã.

¹² Isaíacã biiro jóarigu niiwĩ:

† 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49. ‡ 15:10 Deuteronomio 32.43.

§ 15:11 Salmo 117.1.

Isaí* pãrãmi niinunusegu bauágudaqui.

Cũũ judíoa niihẽrã Õpũ niigũdu niigũdaqui.

Cũã cũũrẽ “ũsãrẽ netõnégũ niigũdaqui” jĩĩ padeoádacua,†
jĩĩ jóarigu niiwĩ.

13 Cõãmacũ marĩrẽ wãcũbayirere ticogú múãrẽ usenirĩ tiiáro. Múã cũũrẽ padeorí, ãñurõ niirecutiri tiiáro. Múãrẽ Espiritu Santo tutuaromena bayiró wãcũbayirere ticoaro.

14 Yáa wedera, múãrẽ biiro tũgueñaã: Múã ãpẽrãrẽ ãñurõ tiicú; Jesucristoyere ãñurõ masĩcu; câmerĩ wedequenomasiu.

15 Múã masĩrã niipacari, atipũpũre múãrẽ sĩquẽ apeyé diamacũrã jóaawũ, múã tũoriguepũre acabóriããrõ jĩĩgũ. Cõãmacũ yũre ãñurẽ ticogú yũre sõnecorigu niiwĩ,

16 judíoa niihẽrãrẽ Jesucristoye quetire buero jĩĩgũ. Paiá basocá néeatirere Cõãmacũrẽ ticoro tiiróbirora yũ judíoa niihẽrãrẽ cũũrẽ ticodũgaga. Espiritu Santo cũãrẽ Cõãmacũyara sããrĩ tiigũdaqui. Teero tiirí, Cõãmacũ cũãrẽ “yáara niĩya” jĩĩ ñeegũdaqui.

17 Jesucristo tiiápurementa Cõãmacũ yũre cũũriguere ãñurõ tiia. Teero tiigũ, yũ paderere ãñurõ tũgueñaã.

18 Cristo yũmentena judíoa niihẽrãrẽ Cõãmacũrẽ yũuri tiirigu niiwĩ. Cũũ yũmentena tiirigue dícuere múãrẽ wedegũdacu. Yũ buerémentena, teero biiri yũ tiirémentena Cristo judíoa niihẽrãrẽ padeorí tiiwĩ.

* 15:12 Isaí David pacũ niirigu niiwĩ. 1 Samuel 16. † 15:12 Isaías 11.10.

19 Apeyecãrẽ, Cõãmacũ tutuaremena cũũ sïcũrã tiimasĩrenorẽ tiiẽñowũ. Espĩritu Santo tutuaremena buewũ. Teerẽ tiigũ, Jerusalẽnpũ tée Iliria ditapũ Cristo basocãre netõnére quetire wedetugũ jeawũ.

20 “Cristoye quetire ãpẽrã buenoña manirõpũre wedegũda” jĩĩ wãcũrigũ niijĩgũ, tee tiiwũ. ãpẽrã cũã buerigue macãrĩpũre buenũusedugariwũ.

21 Yũũ teero tiirẽre Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã:
Cũũye quetire sicato masĩhẽrãrẽ wedenoãdacua.
Cũũyere cũã tuorĩriguere tuomasĩãdacua,‡
jĩĩ jóanoã.

Pablo “Romapũ wáadũgaga” jĩĩ wãcũrigue

22 Yũũ teemacãrĩpũ buewarucujĩgũ, múã pũtopũ wáamasĩriwũ ména.

23 Atitõre teemacãrĩpũre bueyapanoã. Teero tiigũ, tiiburecopũ múãrẽ ñnadugarigũ niijĩgũ,

24 Espaãpũ wáagu, múã pũtopũ netõwágũda. Múãrẽ ñña, useni, péero niigũda. Too síro Espaãpũ yũũ wáari, múã yũũre tiiápudugari, ãñunetõjõããdacu.

25 Yũũ Jerusalẽnpũ wáagũda tiia ména. Too macãrã Jesuré padeorãre tiiápugũ, niyeru néewabosagu tiigũda.

26 Jesuré padeorã Macedonia, Acaya dita macãrã niyeru néõrira niiwã. “Jerusalẽnpũ niirã bóaneõrãrẽ Jesuré padeorãre ticocoda”, jĩĩrira niiwã.

27 Cũã wãcũrõmena “ticocoda” jĩĩrira niiwã. ãñurõ tiirã teero jĩĩrira niiwã. Judíoa Jesuyé

‡ 15:21 Isaías 52.15.

quetire wederémena judíoa niihērārē tiiápuwa. Judíoa niihērā Jesuré padeojírā, cúācā Cōāmacū “ticoguda” jĩriguere ñeerira niiwā. Teero tiirá, cúā c̄orémena judíopere tiiápuro booa.

28 Ȳ̄̄ tee niyerure Jerusalén macārārē tico-toagu, Españap̄ wáagu, múārē ññanetōwaguda.

29 Biiro wācūā: Ȳ̄̄ múā p̄top̄ jeari, Cristo ȳ̄̄mena niijĩgū, múārē cūñ añurō tiirere ticonemogūdaqui.

30 Yáa wedera, múācā Jesucristore padeóa; Espíritu Santo marĩrē cāmerĩ maĩrĩ tiii. Teero tiirá, ȳ̄̄ Cōāmacūrē sãirōbirora múācā sãiapuya. Yéemaquē niĩadarere bayiró sãibosáya.

31 Biiro sãibosáya: “Judeap̄ niirā Jesuré padeohéra Pablora ñañarō tiirijãrō. Teero biiri Jerusalén macārā Jesuré padeorá Pablo cúārē néewaadarere useniremena ñeeārō” jĩ sãibosáya.

32 Ȳ̄̄re añurō wári, Cōāmacū boorí, múā p̄top̄ useniremena jeagudacu. Toopá yeerisãgudacu.

33 Cōāmacū añurō niirec̄tirere ticogú múā niipe-tirarena niĩrō. Teerora tiiáro.

16

Roma macārãp̄re añuduticorigue

1 Sĩcō Jesuré padeogó múā p̄top̄ wáago tiiyo. Coo wãmec̄tiyo Febe. Cencrea macārā Jesuré padeorí pōna macārārē tiiápura menamacō niyo.

2 Múā Jesuré padeorá useniremena coore bocaya. Marĩ Jesuré padeoráre añurō bocaro booa. Coo p̄re tiiápucō. Ȳ̄̄cārē tiiápuyo. Teero tiirá, coore apeyenó d̄sarí, ticowa.

- 3 Aquila, cūũ namo Priscila ãñuãrõ. Yũũ Jesu-
cristoyere bueri, cúãcã yũũre bueapuwa.
- 4 ãpẽã yũũre sããdugári, cúãcãrẽ sããĩquiopacari,
yũũre tiãpuwa. Cúã teero tiiriguere yũũ dícu usenire
ticoria; niipetira judíoa niihẽã Jesuré padeorácã
usenire ticooya.
- 5 Jesuré padeorí põna macãrã cúãya wiipũ neãrãcã
ãñuãrõ.
- ãpĩ yũũ maĩgú Epeneto ãñuãrõ. Cũũrã
Asia ditapũre ãpẽã suguero Cristore
padeosũguérigũ niĩ.
- 6 Maríacã ãñuãrõ. Múãrẽ tiãpugo bayiró pade-
bosaayigo.
- 7 Yáa wedera Andrónico, Junias ãñuãrõ. Cúãcã
yũũmena peresuwiipũ niiwã. Cúã yũũ
suguero Cristore padeoríra niiwã. Jesús
cũũyere wededutigũ beserira cúãrẽ “ãñurã
niĩya” jĩãyira.
- 8 Marĩ Õpũrẽ padeogú yũũ maĩgú Ampliato ãñuãrõ.
- 9 Urbano marĩmena Cristoye quetire wedegú
ãñuãrõ. Teero biiri yũũ maĩgú Estaquis
ãñuãrõ.
- 10 Apeles ãñuãrõ. Cũũ Cristore ãñurõ padeogú
niĩ. Niipetire cũũ tiirere ãñarã, “Jesuré ãñurõ
padeogú niĩ” jĩ ãñaãya.
- Aristóbuloya wii macãrãcã ãñuãrõ.
- 11 Yáa wedegũ Herodión ãñuãrõ.
Teero biiri Narcisoya wii macãrã marĩ Õpũrẽ
padeorã ãñuãrõ.
- 12 Trifena, Trifosa marĩ Õpũyere bayiró paderã
ãñuãrõ.

Ɔsã maĩgõ Pérsida marĩ Őpũye maquẽrẽ bayiró peti padegó ãñuãrõ.

¹³ Rufo ãñuãrõ. Niipetira cũũrẽ “marĩ Őpũrẽ ãñurõ padeói” jĩĩya. Cũũ pacocã ãñuãrõ. Coore уuu pacore tiiróbiro ãñuãrõ.

¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, ãpẽrã Jesuré padeorã cúãmena niirã ãñuãrõ.

¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, teero biiri cũũ bayio, Olimpás, niipetira Jesuré padeorã cúã pũtopu niirã ãñuãrõ.

¹⁶ Múã cãmerĩ maĩrémena ãñudutiya.

Niipetira Cristore padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ãñuduticoya.

¹⁷ Yáa wedera, múã padeorére ñañorãnorẽ, múãrẽ batanacãjeari tiibuyéranorẽ ãñamasĩña. Cúã múãrẽ buerigue maquẽrẽ buericua. Teero tiirã, cúãnorẽ tuorĩjãwa.

¹⁸ Cúãno marĩ Őpũ Cristo booró tiirã mee tiicúa; cúã boorépe tiirã niicua. Cúã ãñurõ wedesemeniremena diamacú wedesera tiiróbiro wedesecua. Bayiró peti ãñurõ tuomasĩbayiherare jĩĩditoremene padeorĩ tiijãcua.

¹⁹ Múãpeja ãñurõ Jesús booró tiirã tiíayiro. Niipetira múãrẽ teero jĩĩya. Teero tiigú, múãmena bayiró useniã. Múãrẽ ãñurépere tiimasĩrĩ boosãã; ñañarépere tiimasĩrĩ booríã.

²⁰ Múã ãñurépere tiimasĩrĩ, péerogã siro Cõãmacũ ãñurõ niirecutirere ticogú múãrẽ Satanárẽ docacũmubosari tiigúdaqui. Jesucristo marĩ Őpũ múãrẽ ãñuré ticoaro.

21 Timoteo yꝯꝯmena Jesuyé quetire wedegú múãrẽ añuduticoi. Yáa wedera Lucio, Jasón, Sosípater cûãcã múãrẽ añuduticoya.

22 Yꝯꝯ marĩ Õpũrẽ padeogú atipũrẽ Pablöre jóabosagu múãrẽ añudutia. Yꝯꝯ wãmecutia Tercio.

23 Gayo múãrẽ añuduticoi. Jesuré padeorí põna macãrã cûũya wiipꝯ neãrucuya. Yꝯꝯ Pablo tii-wiipú cãniã. Erasto atimacã macãrã paderáre wap-atícotegu añuduticoi. Teero biiri ãpĩ Jesuré padeogú Cuarto añuduticoi.

24 Jesucristo marĩ Õpũ múã niipetirare añuré ticoaro. Teerora tiiáro.

Pablo ꝯseniremena jóayaponorigue

25 Marĩ Cõãmacũrẽ “añunetõjõãĩ” jĩãda. Yꝯꝯ cûũye quetire añurére bueri, teero biiri yꝯꝯ Jesucristo marĩrẽ tiibosáriguere wederi, cûũ múãrẽ nemorõ padeorí tiimasĩqui. Yꝯꝯ wederé maquẽrẽ too sũguero macãrãpꝯ tũomasĩriyira; yoari masĩña manirígue niiriro niiwã.

26 Atitópere Cõãmacũ cûũyara profetaye jóariguemena niipetire põnarĩ macãrãrẽ masĩrĩ tiiquí. Cõãmacũ catirucugu cûũ netõnére quetire wededutiqui, basocá cûũrẽ padeoáro jĩgũ, teero biiri cûũ boorépe tiiáro jĩgũ.

27 Cõãmacũ sïcũrã niigú niipetirere masĩpetigure “añunetõjõãĩ” jĩãda. Jesucristo tiiápuromena Cõãmacũ niirecutirere wãcũrã, teerora jĩrucujãda. Teerora jĩãda.

Nocõrõrã jóaa.

Cõãmacũ mecũã wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8